

V MINORUM + X

GLASILO ODGOJNIH USTANOV
PROVINCije SV. JERONIMA
FRANJEVACA KONVENTUALACA:
SJEMENISTA, POSTULATURE,
NOVICIJATA I KLERIKATA.

BROJ 3 • GODINA III
PROSINAC 2009.
ISSN: 1847-0904

IMPRESSUM

ISSN: 1847-0904

VOX MINORUM

Glasilo odgojnih ustanova provincije sv. Jeronima franjevaca konventualaca: sjemeništa, postulature, novicijata i klerikata

e-mail: vox-minorum@ofmconv.hr

Glavni urednik: fra Ivan Bradarić

Zamjenik: fra Josip Blažević

UREDNIČKO VIJEĆE:

fra Ivan Bradarić (predsjednik),

fra Josip Blažević,

fra Željko Klarić, fra Josip Petonjić,

fra Mario Šagolj, fra Vladimir Vidović,

Josip Ivanović (tajnik)

SURADNICI U OVOM BROJU:

fra Ivan Bradarić, fra Josip Blažević,

fra Zlatko Vlahek, fra Željko Klarić,

fra Josip Petonjić, fra Mario Šagolj,

fra Nikola Degač, fra Stjepan Brčina,

fra Vladimir Vidović, fra Marko Jurić,

fra Filip Pušić, Dinko Poljak,

Milan Gelo, Josip Ivanović,

Denis Vuković, Karlo Vidmar

NAKLADNIK: Hrvatska provincija sv. Jeronima franjevaca konventualaca

GRAFIČKA PRIPREMA I DIZAJN:

Veritas - Glasnik sv. Antuna Padovanskoga

GRAFIČKO OBLIKOVANJE: Ivica Beljan

NASLOVNICA: fra Josip Blažević

TISAK: "Denona d.o.o.", Zagreb,
Getaldićeva 1

LIST IZLAZI POVREMENO I NIJE NA PRODAJU.

SADRŽAJ

fra Ivan Bradarić: ... sve se može 3

fra Nikola Degač: Nove snage 4

fra Josip Petonjić: Proslava 800. obljetnice franjevačkog Reda 6

fra Željko Klarić: Priča o jednom pozivu 8

fra Stjepan Brčina: Posljednji dani novicijata 9

fra Zlatko Vlahek: Doživotni zavjeti 12

Dinko Poljak: Povodom svećeničke godine 14

fra Nikola Degač: Biti svećenik 16

fra Filip Pušić: Razgovor s fra Ferdinandom Ćavarom 18

fra Marko Jurić: Da se ne zaboravi! 22

fra Mario Šagolj i Josip Ivanović:

Da svećenik mi bude sin 24

fra Filip Pušić: Mladost je prostor zasađen upitnicima 26

Josip Ivanović: Pavao - apostol naroda 27

fra Mario Šagolj: On otvara prijestolje slavenskom Papi 30

Milan Gelo: Teško je biti čovjek, Gospode! 32

fra Vladimir Vidović: Dar postojanja – ens volitum 34

fra Željko Klarić: Moj asiški prijatelj 36

Denis Vuković: Ljubav prema vjeri 38

Karlo Vidmar: Danas želim učiniti nešto dobro 39

fra Vladimir Vidović, Dinko Poljak, Milan Gelo:
Facebook 40

fra Josip Petonjić: Kronika A.D. 2009. 44

PIŠE: FRA IVAN BRADARIĆ

... SVE SE MOŽE

SVI ZA JEDNOGA, JER JE JEDAN ZA SVE

Kad se male ruke slože, sve se može, zapjevala su dječica onu poznatu Arsenovu pjesmicu u još poznatijem filmu "Vlak u snijegu".

I bi tako. Iz vijavice i sniježnih nameta, složne ruke i srca promrzle dječice osloboidle su vlak koji je potom sretno nastavio svoj put. Malo će prilagoditi ovu rečenicu za naše potrebe: Kad se mala braća slože, sve se može.

Ovako bi najbolje bilo opisati nastojanje Uredničkoga vijeća i čitavoga tima koji uređuje *Vox minorum* – Glasilo odgojnih ustanova Provincije sv. Jeronima franjevaca konventualaca. Jer, koji put je uređivanje ovoga našeg časopisa nalik upravo gore opisanom primjeru vlaka u snijegu. Ponajprije prepirke i postavljanje osobnog interesa ispred općeg dobra sviju. Zatim, hladnoća i nezainteresiranost te oluje sumnji i vijavice drugih obveza, česta su prepreka koja znade zaustaviti čovjeka u njegovom dobrom nastojanju da dođe do svoga cilja. Na kraju dođe blokada ideja i nemogućnost da se ugleda ikakvo rješenje.

Istina, mnoge stvari činimo sami, ali smo također pozvani na zajednički, timski rad po sustavu: svi za sve. Onaj poznati slogan mušketira, o požrtvovnosti i nesebičnom sebedarju za dobro drugoga, nije nepoznat niti ovom našem ambijentu u kojemu živimo. Svakodnevni poslovi i život u zajednici upravo zahijevaju takav jedan pristup u kojemu će svat-

ko ispred sebičnih nastojanja samoostvarenja gledati opće dobro i potrebe drugoga. Redovnički život podrazumijeva podjelu: zajedničko korištenje materijalnih i duhovnih dobara, ali isto tako i stavljanje na raspolaganje svojih sposobnosti, talenata, vremena... Zadivljujući su primjeri mnogih koji su nam prethodili i dali uzoran primjer. Sam sv. Franjo je braću doživljavao kao dar. Sv. Maksimilijan Kolbe, koji je savršeno organizirao, animirao i okupljaо zajednicu u Gradu Bezgrešne, u kojemu je živjelo nekoliko stotina fratara, ostaje trajno nadahnuće.

Ovako opisan samostanski način života osobito je izazov današnjem vremenu i čovjeku sklonu samostalnom a ne samostanskom načinu života. Zbog velike sličnosti ovih dviju riječi čovjek se može na trenutak zaboraviti pa zamijeniti njihovo značenje. Naravno, nisu rijetki slučajevi kada se u životu (ne kažem u samostanu) sve to lako izokrene i postane: svi protiv jednoga, jedan protiv sviju. Situacije su to koje ozbiljno ugrožavaju suživot, stvaraju nepovjerenje i netoleranciju, a svršetak im je propast.

Vox minorum je glas manjih koji želi poručiti kako se složnim i zajedničkim glasom puno toga može promijeniti na bolje.

Osjećamo kako će ova zima koja je pred nama proći bez snijega i leda pa će i naš malejni vlak lagano zahuktati naprijed.

Sretno.

NOVE SNAGE

NAŠA ČETIRI NOVA KANDIDATA

Nakon lanjske pauze s obzirom na prinove u našim odgojnim ustanovama, ove se godine naša zajednica nanovo povećala te je sada bogatija za četiri nova člana, a mene je zapala ta čast i odgovornost da ih ukratko predstavim u našem glasilu.

Karlo Vidmar

Karlo Vidmar – najmlađi sjemeništarac, dolazi iz Cresa. Za njega se slobodno može reći da je član samostana već duže vrijeme. Naime, kako je njegova kuća tek nekoliko desetaka metara udaljena od cresačkog samostana, mnogo je vremena tamo provodio u igri s prijateljima, a nerijetko i u razgovoru s fratrima i novacima. Tako je ubrzo pokazao želju da postane ministrant, poslužitelj kod oltara. Veselo je i spremno priskakao u pomoć kada god je zatrebalo, pa je uvijek bio rado viđen gost. I kako se pomalo bližilo vrijeme da odluči o dalnjem životnom putu, tako ga je sve više privlačila pomisao da i on bude fratar. Odlučio je pozitivno odgovoriti na Božji poziv te sad taj svoj san polako ostvaruje u sjemeništu.

Denis Vuković

Denis Vuković – drugi naš sjemeništarac, rodom je iz Siska. Kao ministrant u našoj župi, od malih je nogu bio u kontaktu s fratrima te ga je njihov život oduševio. Rado je dolazio na sv. misu i u tom okruženju polako duhovno rastao. Bio je i s prijateljima ministrantima na duhovnoj obnovi u Zagrebu, što ga je dodatno motiviralo za dolazak u samostan. Ipak, lako se moglo dogoditi da on ne bude dio ovog predstavljanja. Po završetku osnovne škole već je bio upisao drugu školu. Ipak, odlučio je poslušati Božji zov u svome životu i doći u sjemenište gdje sad, zajedno s kolegom Karlom, pohađa Nadbiskupsku klasičnu gimnaziju.

Milan Gelo – od ove jeseni naš novi postulant. Dolazi iz jednog mještjača pored Livna pa nisam baš siguran da li bih ga nazvao Bosancem ili Hercegovcem, da se netko možda ne uvrijedi. Sam pogled na njega izaziva kod čovjeka veliko strahopoštovanje: kršan momak u naponu snaže, pa kad na nogometu jurne za loptom, bolje ti je da se skloniš ili... Ujedno je i naš najveći filozof jer svaka rasprava završi u njegovu korist (mislim da je, iz gore navedenog, jasno i zbog

Milan Gelo

čega). Šalu na stranu, dečko u 19. godini života dolazi u Zagreb te isključivo svojom sposobnošću i znanjem upisuje kroatistiku i filozofiju na Filozofskom fakultetu, i to među najboljima u generaciji. Međutim, Bog je za njega imao neke druge planove. Sam kaže da je godinama osjećao klicu duhovnoga zvanja koja je polako, ali sigurno u njemu rasla. Postao je članom svetođuške Frame, polako se upoznavao s fratrima i sudjelovao u "danima otvorenih vrata klerikata". Sve mu je to bio poticaj da na posjetku odgovori na Božji poziv te odluči doći u samostan. Uvijek vedar, nasmijanoga lica, spremjan na šalu, voli sport, ali ponajviše je glazbeno nadaren. Svira klavir, orgulje i (nama najatraktivnije) harmoniku. Tako da je uz Milana sve, samo ne dosadno.

Dinko Poljak – također postulant, dolazi iz Slavonskoga Broda. Iako ima 25 godina i tek je u cvijetu mladosti, iza njega je takva životna priča da, kad bi se po njoj snimio film, bez problema bi konkurirao meksičkim sapunicama. Od rane mladosti bavio se profesionalno nogometom te je pred njim bila obećavajuća karijera. A onda je, spletom nesretnih okolnosti, zbog ozljede i prometne nesreće, sve to u trenu nestalo. Teško se s time nosio te je iz dana u dan tonuo sve dublje, ljutit posebno na Boga kojeg je krivio za to svoje stanje. Ipak, on ga ni tada nije napustio već mu je kasnije otkrio da s njime ima veće planove. Prijateljevom poticajnom željom za njegovo obraćenje, naš junak odlazi na molitvenu zajednicu te uskoro to obraćenje i doživljava. Napušta život pun poroka, ulazi u moli-

tenu zajednicu te uskoro i sam postaje voditelj jedne od njih. Bio je finansijski situiran, postao dipl. ing. prometa, kupio stan, imao djevojku i planove za budućnost, ali ni to ga nije učinilo potpuno sretnim. Osjeća da ga Isus zove na nešto još uzvišenije, osjeća da su najveća sreća i ljubav jedino u potpunom nasljedovanju njega. Iako je imao sve, odlučuje to ostaviti. Oduševljava ga franjevačka karizma jer i sam uvelike prepoznaje sličnost svog života s Franjinim. Dolazi u kontakt s našim fratrima, također prisustvuje "danima otvorenih vrata klerikata" te konačno donosi odluku da u ovoj zajednici želi nastaviti svoj put do Krista. Čovjek je pun iskustva koje ne drži za sebe već ga želi dijeliti s drugima, biti na pomoć koliko god može. Rad i studij smatra kao jedno od sredstava posvećenja, a nije mu mrsko ni opuštanje uz sportsku rekreaciju. Jako me se dojmila njegova gorljivost za Krista i želja da ga i drugi bolje upoznaju, što dobro opisuje riječima: "Ili ginemo svi za Krista ili bolje da se poklopimo po ušima."

Dinko Poljak

Nemoguće je u ovako malo prostora nekoga dobro predstaviti, ali se svakako može pronaći koji detalj da ih se bolje upozna. Kao što ste i sami mogli primijetiti, svi su oni toliko različiti i dolaze s raznih strana Lijepe naše, ali ih i nešto povezuje – čvrsta želja da postanu Franjini nasljedovatelji. Već su se samim dolaskom u samostan približili tome cilju, a na svima nama je da ih nastavimo pratiti na tom putu svojim molitvama i time im olakšamo težak križ koji su dragovoljno uzeli: potpuno posvetiti život Kristu.

PIŠE: FRA JOSIP PETONJIĆ

PROSLAVA 800. OBLJETNICE FRANJEVAČKOG REDA

KAPITUL NA ROGOŽINAMA

Utravnju 2009. održao se međunarodni "kapitul na rogožinama" na kojem su nazočili naši bogoslovci i novaci sa svojim magistrima fra Josipom Blaževićem i fra Ferdinandom Čavarom te ministrom provincijalom fra Đurom Hontićem. Bio je to povjesni događaj u Franjevačkom redu. Ovaj događaj bio je najupečatljiviji znak proslave.

Gledajući u začetak Franjevačkog reda, znamo da je godine 1209. papa Inocent III. sv. Franji i njegovoj braći usmeno odobrio Pravilo po kojemu će živjeti. Kako je to odobrenje bilo usmeno, papa Honorije III. 1223. godine je pismeno odobrio Pravilo, čime je potvrđio ono što je njegov prethodnik usmeno izrekao.

Franjevci iz čitavoga svijeta ove su godine zajedno proslavili 800. obljetnicu. Kapitul je

održan od 15. do 18. travnja počevši u Asizu, a završivši u Rimu, točnije u Papinu ljetnikovcu Castel Gandolfu. U Asizu se okupilo gotovo dvije tisuće franjevaca iz čitavoga svijeta. Svih franjevaca zajedno u cijelome svijetu ima oko trideset i pet tisuća. Bili su prisutni i ministri generali Prvoga franjevačkog reda te general Trećega samostanskog reda. Na kapitulu su također sudjelovala 163 ministra provincijala i tri biskupa. Nekoliko predavača imalo je svoje izlaganje. Glavni predavač bio je franjevac kapucin fra Rainero Cantalamessa s temom "Op-slujimo Pravilo što smo obećali". Službeni jezik kojim su se predavači služili bio je talijanski, no bio je omogućen prijevod na engleski, španjolski i poljski jezik.

Prvi "kapitul na rogožinama" održan je još za vrijeme života svetoga Franje. Kapitulu se

bilo odazvalo mnogo fratara, a naziv "kapitul na rogožinama" dobio je zbog toga jer je upravo to veliko mnoštvo fratara spavalo po rogožinama. Ovo je, slijedeći iz toga, bio "drugi kapitul na rogožinama". Ovogodišnji sudionici bili su smješteni po sada mnogobrojnim samostanima u Asizu i okolicu. Naši bogoslovi i novaci imali su čast prenoći dva dana u *Sacro Conventu* (Sveti samostan), koji je u sklopu bazilike sv. Franje, gdje se nalazi i svečev grob.

Bilo je impresivno vidjeti veliko mnoštvo fratara, koji su pobudili veliko zanimanje u hodočasnika, a i samih mještana onoga kraja. Bili su tu fratri raznih oblika, boja, jezika, godina i drugih razlika, no unatoč svemu tome osjetilo se bratsko zajedništvo. O ovom događaju izvještavalo je mnogo medija, počevši od televizije, radija pa sve do novina. Bio je ovo važan događaj za franjevce, koji je zamijećen i od svjetske javnosti.

Oni koji su prvi put bili u Asizu, iskoristili su mogućnost da bolje upoznaju ono o čemu su čitali, o čemu su ih starija braća poučavala. Bilo je veličanstveno vidjeti mjesta na kojima je utemeljitelj sv. Franjo svakodnevno boravio, gdje je radio i živio svoj svetački, redovnički i prosjački život. Naši klerici i novaci su s ocem Provincijalom i magistrima posjetili samotište "Carcerri", u kojem je Franjo boravio dosta vremena izoliran od mnoštva. Samotište se nalazi u planini nedaleko od Asiza. Također su hodočastili u Rivotorto, koji se nalazi nekoliko kilometara od Asiza, u kojem je prva zajednica imala malu nastambu. Tu se sada nalazi franjevačka crkva i samostan.

Ispred bazilike Svetе Mariје Andeoske, od svetoga Franje zvane Porcijunkula, bio je postavljen velik šator u kojemu su održana predavanja u sklopu kapitula. Veličanstvena je bila procesija koja je išla od Porcijunkule pa sve do bazilike svetoga Franje. Onde se moglo vidjeti koliko se zapravo mnoštvo fratara okupilo. Uz pjesmu se mnoštvo polako uzdizalo prema sestome Franji, gdje je svaki pojedinac na svečevu grobu dobio od ministra generala Pravilo da ga i dalje opslužuje. U Asizu je program završio svetom misom ispred bazilike sv. Franje.

Na posljeku, fratri su se uputili u Castel Gandolfo, gdje je bio predviđen susret sa Svetim Ocem. Papa Benedikt XVI. primio je zavjete

četvorice generala, koji su poput svetoga Franje obećali poslušnost Katoličkoj crkvi i njegovim zakonitim nasljednicima. To je bio zadnji dio programa nakon kojega su se fratri uputili prema mjestima u kojima djeluju, što je značilo povratak u svoje zemlje. Tako su se i hrvatski franjevci vratili u Hrvatsku.

Proslava obljetnice u Asizu je završila, no u svakoj zemlji fratri su organizirali proslavu na nacionalnoj razini. Poglavarji franjevačkih redova u Hrvatskoj i Bosni i Hercegovini dogovorili su se da će se proslava 800. obljetnice postojanja Franjevačkog reda održati od 17. do 19. rujna u Zagrebu.

Proslava je započela koncertom u franjevačkoj crkvi Svetoga Križa u Sigetu. Nastupio je i poznati "Nonet franjevaca konventualaca" i mnogi drugi koji su svojim lijepim pjevanjem uzveličali proslavu svih franjevaca i franjevki. Drugi dan proslave obilježen je euharistijskim klanjanjem, koje je predvodio fra Zvjezdan Linić. Odaziv je bio iznenadjuće velik, posebno članovima FSR-a. Vrhunac ove proslave bio je u subotu 19. rujna u zagrebačkoj katedrali, gdje je misno slavlje predslavio zagrebački nadbiskup kardinal Josip Bozanić u zajedništvu s osamnaest biskupa iz Hrvatske i Bosne i Hercegovine te preko stotinjak svećenika. Uz franjevce i franjevke, u slavlju su sudjelovali drugi redovnici i redovnice te mnoštvo vjernika laika.

Cijelu godinu 2009. slavila se 800. obljetnica usmenoga Pravila iz 1209. godine, ali 2023. godine bit će, po svemu sudeći, proslava pismeno odobrenoga Pravila koje je, kako je već navedeno, odobrio papa Honorije III. ■

PRIČA O JEDNOM POZIVU

PUT DO JEDNOG ODGOVORA

Poziv je velika milost na kojoj nikad neću moći zahvaliti do kraja. Gospodin me je pozvao još dok sam bio malen. Imao sam samo desetak godina kad sam shvatio da je poziv za svećenika određen za moj put.

Govoreći o svome pozivu, moram spomenuti neke značajne ljude i događaje koji su me usmjerili u tome. Prva formacija moga poziva i velika zasluga ide mojim roditeljima i primjeru koji su mi pokazali. I hvala im na tome. Napose, zagovoru moje majke, koja me i dalje prati molitvom na mome putu. U kući mojih roditelja bila je uobičajena molitva, sveta misa preko tjedna i zdrav kršćanski odgoj.

Svoj poziv ne vezujem ni uz kakvo spektakularno obraćenje, ni uz kakve velike snove ni turbulencije... nego, baš naprotiv, poziv je došao polako, u tišini, skoro nečujno. Kad govo-

rim o svome pozivu, radije govorim o odgovoru, odgovoru na neki unutarnji, mističan poziv, koji se otkriva kroz cijeli život i ostaje samo između Boga i mene. Govorim o odgovoru što u tom trenutku, kad sam pristupio u sjemenište, možda ni sam nisam razumio. Imao sam nešto više od 14 godina. Zapravo sam možda bio premlad da bih shvatio u kakvu se avanturu upuštam. Uputio sam se znajući da se prepustam Božjoj providnosti.

U ratno vrijeme, vrijeme moga djetinjstva, imao sam priliku iskusiti i teške trenutke u kojima su mnogi ljudi patili. U metežu ratnih zbijanja upoznao sam dobrotu frata i njihovu svesrdnu pomoć narodu. Vidio sam kako su bili uvijek fratri i u tim najtežim vremenima. Imao sam i velik uzor u župniku, koji me oduševljavao svojim odnosom s vjernicima, istinskim svjedočenjem franjevačkog djelovanja, pomoću koju je pružao svima. Možda je to svjedočanstvo fratra bilo presudni trenutak da sam se nakon osnovne škole zaputio u sjemenište.

Iako sam bio jedno od najnemirnije djece, i mnogi to nisu očekivali od mene, ja sam se pitao: "Želiš li biti kao jedan od njih?" Nakon razgovora sa svojim roditeljima rekao sam: "Da!"

I sad me vrlo često mnogi znaju pitati: "Što si čuo pa da možeš toliko biti siguran u taj svoj odgovor?" Ja kažem da kad Gospodin nekoga pozove, da njegov poziv može razumjeti samo ta određena osoba. Poziv je autentičan. Zato svatko ima svoj način dolaska u samostan, neku svoju priču koju drugi nikad neće moći razumjeti do kraja.

Što se više odgajam u svome zvanju, to više vidim Božji uplet u moj život. Uvjeren sam kad Gospodin jednom nekoga zgrabi, da ga ne pušta. Zahvaljujem mu što me čuva i dalje na svoje putu, sigurno zna da će i ja njemu dobro doći. Vratit ću mu svojim životom. ■

Zajednička fotografija nakon misnog slavlja

PIŠE: FRA STJEPAN BRČINA

POSLJEDNJI DANI NOVICIJATA

PRIVREMENI ZAVJETI

Sve ima svoj početak i kraj. Tako i novicijat. Nakon godine postulature ili četiri godine sjemeništa trebali smo odlučiti želimo li nastaviti putem kojim smo krenuli. Uz Božji blagoslov i dozvulu provincijala fra Đure Hontića i Definitorija, petorica braće i ja smo, pod Večernjom molitvom i u prisustnosti vjernika, obukli redovničko odijelo, uz ime dobili *fra* (*frater*) i tako započeli godinu novicijata.

Dan za danom, mjesec za mjesecom, došli smo do posljednjega mjeseca novicijata. Dvanaest mjeseci svima predstavlja dugo razdoblje, ali je proleće poput munje u olujnim noćima. Ipak, posljednji mjesec je bio drugačiji od proteklih jer smo se, uz svakodnevne poslove i brige, počeli baviti pisanjem molbe za zavjete, duhovnim vježbama i organiziranjem samoga dana zavjeta.

DUHOVNE VJEŽBE

Dana 30. kolovoza 2009. započele su petodnevne duhovne vježbe za novake (kao pripre-

ma za zavjete), bogoslove i postulante. Vodio ih je fra Bernardin Filinić. Kako bi približio redovničke zavjete i franjevačku karizmu, fra Bernardin je potaknuo na razmišljanje: "Kada se zavjetujemo, ne zavjetujemo samo tri zavjete poslušnosti, siromaštva i čistoće, već se zavjetujemo na življjenje cijelogra Evangelijskog je i sv. Franjo otkrio i znao živjeti. Uistinu, naši zavjeti to i znače, prepuštamo se Božjoj volji i odlukama naših poglavara za koje smo sigurni da kroz njih progovara Božji duh. Samim time

Novaci na dan zavjetovanja

Molitva u prirodi

Puno rodbine i gostiju u crkvi

zavjeti pomažu da izidemo iz samih sebe, da se oslobodimo svoje volje.” Duhovne vježbe su završile euharistijskim klanjanjem na prvi petak 4. rujna.

Iako je za vrijeme duhovnih vježbi bila štunjna, našlo se vremena i za radosne bratske susrete. Okupljeni su iskoristili svaki trenutak za razmjenu razmišljanja, iskustava i očekivanja. Novaci su, po završetku duhovnih vježbi, iskoristili jedan slobodan dan koji su proveli s rođinom i subraćom koji su došli iskazati podršku na njihovu putu.

ZAVJETI

Došao je za novake dugo iščekivani dan 6. rujna 2009. godine, odnosno dan polaganja prvih redovničkih zavjeta. U crkvi sv. Franje u Cresu četvorica novaka: fra Stjepan Brčina, fra Vladimir Vidović, fra Marko Jurić i fra Filip Pušić položili su svoje prve redovničke zavjete. Na misi su se okupili rodbina, prijatelji i subraća iz gotovo svih samostana Provincije sv. Jeronima franj. konv. Misno slavlje i sam

obred zavjetovanja predvodio je provincial fra Đuro Hontić. Nakon službe riječi, magister fra Ferdinand Ćavar poimence je prozvao “one koji imaju pristupiti zavjetima”. Prozvani su se odazvali jednostavnim: “Evo me!” Tada su stupili pred Provincijala i na njegov upit što traže od Crkve, odgovorili: “Milost i milosrđe Gospodina Boga da mu savršenije služimo u bratstvu franjevaca konventualaca.” Nakon prozivanja provincial je u homiliji novacima uputio riječi podrške i ohrabrenja rekavši kako “i danas postoje mlađi ljudi koji su oduševljeni služenjem Bogu po uzoru na Serafskog oca”. Zatim je naveo mnoge poznate franjevačke svece koji su ostvarili svoje živote uvidjevši da je Bog njihov jedini otac i gospodar njihovih života. Uslijedio je nastavak obreda redovničkoga zavjetovanja. Novaci su sada ponovno stupili pred Provincijala i samo riječju “hoću” potvrdili onaj raniji “evo me”. Kleknuvši pred Provincijala i položivši svoje ruke u njegove, izrekli su formulu zavjeta: “Na slavu i hvalu Presvetoga Trojstva, ja brat...” Svjedoci toga čina bili su fra Alojzije Litrić, gvardijan cresačkoga samostana, i fra Mi-

Pobožnost križnoga puta

Na izletu

chael Pavić. Zatim su Provincijal i ostala braća novacima čestitali i tako potvrdili njihov ulazak u bratstvo.

Svečanu euharistiju svojim pjevanjem uveličao je zbor crkve sv. Franje i zbor mlađih koji djeluju pri župnoj crkvi sv. Marije Velike. Svečanu asistenciju organizirali su bogoslovi i postulantи.

Nakon euharistijskoga slavlja, čestitanja i zajedničkog fotografiranja sa subraćom, rodbinom i prijateljima, okupljeni su se uputili u samostansko blagovalište, gdje su radost ovog čina nastavili uz objed i pjesmu. Ovu su prigodu novaci iskoristili da svima od srca zahvale, osobito onima koji su ih pratili i podržavali na ovome putu na bilo koji način. U ime novozavjetovanika zahvalu je izrekao fra Vladimir Vidović.

MOJ DOŽIVLJAJ ZAVJETA

Dvije godine (godinu postulature i godinu novicijata) razmišljao sam o danu svojih prvih zavjeta. Želja da se zavjetujem, da pripadam samo Bogu, da mu mogu savršenije služiti, toliko me obuzimala da nije prošao trenutak, a da nisam na nju pomislio. Pomalo umoran od iščekivanja i priprema za zavjete, osjećao sam kao da sam zaboravio da za ovakav način života nije dovoljna samo naša žrtva, pripreme i konačno naše "evo me", već je važna Božja milost i obilje njegova neizmjernog blagoslova. Bog je onaj koji nas često zna zaskočiti i iznenaditi! Toga dana sam doživio tolik blagoslov, mir i spokoj

Zavjetovanje

koji mi samo Božja milost može darovati. Ispunjeno tim posebnim doživljajem nisam mogao zadržati suze koje su pokazivale radost u tom trenutku. Shvatio sam značenje evanđeoskih riječi: "Niste vi izabrali mene, nego ja vas!" Shvatio sam da se u životu ne treba oslanjati na svoje snage, nego se uzdati u snagu onoga koji me je i izabrao. Kada sam svoj život predao u Božje ruke, uvidio sam koliku mi je sigurnost pružio i znam da će Božja ruka upravljati mojim životom. Sada, nakon nekoliko mjeseci, jasnije vidim kako se Bog zauzima za mene, daje snagu i pomaže svaki put kada u konkretnim situacijama svjedočim zavjete koje sam mu nedavno izrekao. Siguran sam da svaki moj korak njegov pogled prati.

Bože, hvala ti što si me pozvao na ovaj put kojim kročim, i daj mi da kroz sve stvoreno gledam tvoju veličinu i otkrivam ljepotu onoga što si stvorio i savršeno uredio.

Zajednička fotografija u crkvi sv. Frane

Zaključna molitva nakon litanija svih svetih

PIŠE: FRA ZLATKO VLAHEK

DOŽIVOTNI ZAVJETI

U TVOJE RUKE - DOVIJEKA

“Uči me, Gospodine, putu svojemu, da hodim u istini tvojoj, usmjeri srce moje da se boji imena twojega!

Hvalit ću te, Gospodine, Bože moj, svim srcem svojim, slavit ću ime tvoje dovijeka!” (Ps 86,11-12)

Zavjeti poslušnosti, čistoće i siromaštva samo su aspekti potpunoga predanja Gospodinu. Oni su kao grane koje se račvaju, a proizlaze iz istoga debla. To deblo je predanje i, što je starije, to je čvrše, jače i šire, što je vjernije, to kroz grane, tj. zavjete donosi više plodova...

Dana 4. listopada 2009., u Zagrebu na Svetom Duhu u župnoj crkvi sv. Antuna Padovanskoga položio sam doživotne zavjete. Što to znači doživotne, a što zavjete? Kao što rekoh,

zavjeti su za mene aspekti potpunog predanja Gospodinu “svim srcem svojim, svom dušom svojom, svom snagom svojom”.

Od dana kad sam odlučio slijediti Gospodina, počeo sam živjeti zavjete. Tom odlukom počeo je hod koji se nedavno okrunio pred vjernicima pod večernjom svetom misom. Bijaše to javna potvrda kojom obećah Bogu da prihvaćam taj način života svim srcem svojim i da ću ga nastojati živjeti do smrti. Upravo sam tako doživio svoje svečane, doživotne zavjete. Javna potvrda da prihvaćam za cijeli život ono što sam živio do tada.

Svoje prve zavjete shvatio sam ozbiljno, zapravo, shvatio sam ih i živio kao da su doživotni. Znao sam tada da sam tek na početku i da još ništa ne znam i nemam iskustva stvarnoga

redovničkog života i to je bio razlog zašto sam uzeo početni citat: "Uči me, Gospodine, putu svojemu, da hodim u istini tvojoj, usmjeri srce moje da se boji imena tvojega!" U iskrenoj želji da ga slijedim, zamolio sam da me on uči. On, koji me pozvao, neka bude moj Učitelj. Jer njegova je škola drugačija od bilo koje škole i fakulteta, njegova je logika drugačija od naše logike. Taj proces učenja trajat će cijeli život. Bio sam toga svjestan već tada... da se u Gospodnjoj školi počinje iz početka svaki dan. Nema praznika, nema odmora, to bi vodilo samo do nazadovanja... Biti učen od njega i biti vođen njegovim naukom traje cijeli život. Pa ako se ima malo toga iskustva, toga znanja i mudrosti, čovjek se ne može za to uhvatiti i smatrati da nešto zna i da je to njegovo vlasništvo jer bi time zatvorio putove kojima nas vodi, uči... Takvo je moje iskustvo.

Svojim prvim zavjetima shvatio sam ozbiljnost toga učenja i njegove zahtjevnosti koja iziskuje aktivnost cijelog srca. Srce kao središnji organ tijela označava cjelovitost osobe u fizičkom, psihičkom i duhovnom aspektu. Opredijeljenost srca očituje se u svakom ovom području...

Kroz četiri godine nastojao sam živjeti u tom stanju učenja, srcem usmjerenim nauku Gospodnjem, u kojem sam osjećao radost i zadovoljstvo življenja. Bilo je tu pogrješaka, lutanja i vraćanja, traženja i nalaženja, no uvijek na istom nauku i orientaciji.

Prošle godine mnogo sam razmišljao o temi doživotnoga posvećenja i opredijeljenja. U tim premišljanjima navrla su mnoga pitanja, ali sva bi imala isti odgovor: "Pa ja to želim i u tome se osjećam sretnim!" Baš kao što je i sveti Fra-

Fra Zlatko Vlahek

njo uskliknuo o življenju evanđelja: "To želim, to hoću svim srcem!" Zato sam za svoje doživotne zavjete uzeo citat "Hvalit ću te, Gospodine, Bože moj, svim srcem svojim, slavit ću ime tvoje dovjeka!" Osjećam da taj citat na najbolji način izražava ono što osjećam i kako doživljava sam čin doživotnoga zavjetovanja. *Hvaliti i slaviti* može se samo ako se zna tko ili što se hvali. Potrebno je imati iskustvo poznавanja osobe da je se pohvali, uzvisi. Tim iskustvom smatram dosadašnji hod u Gospodnjoj školi, u kojem sam ga upoznao i zavolio, pa zajedno s Pavlom klićem: "Znam kome sam povjerovaо!" *Svim srcem svojim* označava cjelovitost i nepodijeljenost kojom se daruje i posvećuje osobi koja se poznaje i voli. *Dovijeka* označava vrijeme što je povezano s naznakom doživotni zavjeti. Dovijeka, do kraja života...

Za mene osobno ta dva retka 86. psalma prožimaju cijeli dosadašnji hod, poznavanje i osobno iskustvo Boga u mome životu, te čvrsto uvjerenje i pouzdanje u njega s pogledom u budućnost koja tek dolazi...

"U tvoje ruke... svim srcem svojim... dovijek!!!"

Tijekom zavjetovanja

POVODOM SVEĆENIČKE GODINE

BITI ALTER CHRISTUS

"Isuse blaga i ponizna srca, učini srce moje po srcu svome!"

"Godina je posvećena nutarnjoj obnovi svih svećenika radi njihova čvršćeg i učinkovitijeg evanđeoskog svjedočenja u današnjem svijetu", riječi su pape Benedikta XVI. u pismu upućenom "braći u svećeništvu".

Razmišljajući o ovim riječima i gledajući primjer sv. Ivana Marije Vianneya, odabranog zaštitnika te iste godine, naše oči odmah gledaju u srce Isusovo. Svećenik, dar srca Kristova i tako obilne milosti, pozvan je biti *alter Christus* ovdje među nama. Sam svetac, kako svjedoče njegovi životopisi, znao je sate provesti pred svetoohraništem moleći i plačući za obraćenje svoje župe. Potpuno pouzdanje i predanje nalazio je u tom mističnome svetoohraništu gledajući Isusa oči u oči. On moli da

Isus Krist živi s onima koji su sami. To je najljepša dužnost koju jedan čovjek može ispuniti na zemlji. Pozivao je ljudе da budu Božji. Hranio je duše. Oprashtao je u ime Kristovo. Svećenik Vianney sretan je što je svećenik. "Tolike su danas duše zapuštene" vatio je s oltara u svojim žustrim propovijedima, tražeći put do srca svojih župljana. Osobito je volio mlade upozoravajući ih svojom blagošću na sve zamke toga vremena. Svjedoci govore da je znao isporijediti od ranoga jutra do kasno u noć pa i u starosti, izmučen od bolesti i trpljenja.

Slatko srce Marijino, budi moje spasenje!

Od malih nogu nosio je sa sobom Marijin kip s kojim je uvijek molio i kasnije kao svećenik u Marijinu zagrljaju nalazio mir i hrabrost. Svaka prilika da govori o Mariji ozarila bi nje-govo lice puno ljubavi, jednostavno nije mogao bez svoje majke.

Svima nam poznato svetište u Arsru svjedočanstvo je svih djela našega sveca, ali što to govori nama koji promatramo lik i djelo ovog čovjeka? Gledajući znakove vremena, svećenici žive veliku kušnju kako ostati vjerni svome pozivu! Crkva kao mistično tijelo Kristovo neizmjerno trpi jer kriza identiteta svećenika sve više postaje vidljiva.

Danas svećenik mora neizbjježno biti upućen u sve jer zahtjevi pred kojima se nalazi ne dopuštaju ni trenutak odsutnosti istinske vjere i predanja. Došlo je vrijeme koje postavlja pitanja na koja svećenik može odgovoriti jedino djelima žrtve i sebedarja. Posvuda oko sebe gledamo tužnu sliku odnosa među ljudima, ali i odnosa prema Crkvi i njezinim pastirima. Tako čovjek sebi postavlja pitanja te ponekad ne vidi

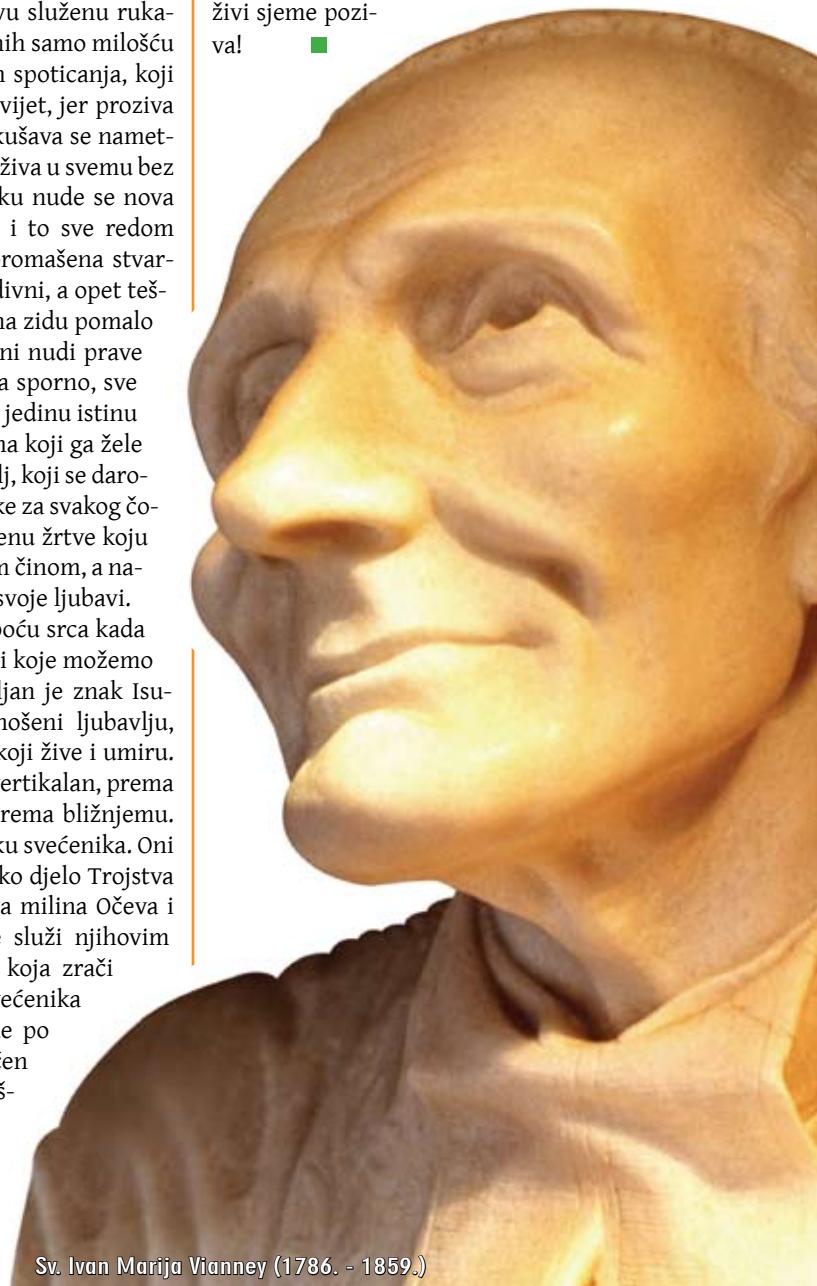
pravu istinu o sebi, a ni o svećenicima koji mu služe. Doista, svaki od njih odrekao se sebe i predao u Kristove ruke biti slugom, kakav god bio, sa svim manama i vrlinama. Bitno je reći kako je zapostavljanje molitve za svećenička zvanja u našim župama problem koji jedino zajedništvo vjernika može pobijediti.

Crkva je uvijek bila dom Gospodnjem, u kojem se okupljao narod na žrtvu služenu rukama posvećenih sinova odabranih samo milošću Božjom. Žrtva je danas kamen spoticanja, koji se ne uklapa u ovaj današnji svijet, jer proziva savjest svakoga pojedinca. Pokušava se nametnuti stav o čovjeku koji samo uživa u svemu bez razmišljanja. Na svakom koraku nude se nova rješenja za čovjekova pitanja i to sve redom brzi odgovori koji su uvijek promašena stvarnost. Pogledajmo križ: taj predivni, a opet teški simbol kršćanstva koji visi na zidu pomalo zaboravljen od svih i koji jedini nudi prave odgovore. U njemu nema ništa sporno, sve je jasno i sve se vidi. Nudi nam jedinu istinu kroz raširene ruke prema svima koji ga žele ponijeti. Na njemu visi Spasitelj, koji se darovao potpuno i bez imalo zadrške za svakog čovjeka, ne pitajući ni ime ni cijenu žrtve koju podnosi. Sve nam je ostavio tim činom, a nadasve euharistiju, najveći dar svoje ljubavi.

Nemojmo si dopustiti sljepoću srca kada su oko nas toliki divni primjeri koje možemo slijediti. Jedan svećenik dovoljan je znak Isusove prisutnosti. Svećenici, nošeni ljubavlju, predani su samo tom cilju za koji žive i umiru. Ljubav ima dva pravca: jedan vertikalni, prema Bogu, a drugi horizontalni, prema bližnjemu. Ima i savršene posrednike u liku svećenika. Oni su svakodnevna žrtva, vrhunsko djelo Trojstva dano ljudima. Na njima počiva milina Očeva i radost Duha Svetoga, koji se služi njihovim usnama i objavljuje mudrost koja zrači dušama. Isus od takvoga svećenika svjedoči drugoga sebe koji ide po svijetu u poniznosti i neshvaćen od drugih. Predani dušobrijništvu oko sebe izazivaju nove pozive mladića i djevojaka.

Danas ima puno pozvanih, ali i onih koji su se odazvali i polako uče rastu u ljubavi Božjoj. Gospodin

čini silna djela svojoj dječici darivajući pastire svoga srca, koji će promijeniti lice zemlje vlastitom žrtvom. Doista vjera čovjeka spašava i stup je pouzdanja jer samo Bog ljubi potpuno i bez mjere. Krist nam u svojim svećenicima trči u zagrljaj nudeći sebe uvijek iznova kao žrtvu bezuvjetne ljubavi. Poziva nas na obraćenje srca, u kojem možda živi sjeme poziva!

Sv. Ivan Marija Vianney (1786. - 1859.)

BITI SVEĆENIK

POSTATI LJUBAV ISUSOVA SRCA

Jedan od najljepših trenutaka u svećeničkom životu zasigurno je dan njegova ređenja za tu službu. Budući da je taj obred toliko jak i bogat sam po sebi, a uz to se nalazimo u godini posvećenoj svećenicima, odlučio sam ukratko prikazati njegov tijek.

Sam čin prezbiteriskog ređenja vrši se za vrijeme sv. mise, a dolazi nakon navještaja Evandelja. Nakon što bude prozvan te se spremno odazove, ređenik stupa pred biskupa. Dobivši od nadležnih potvrdu da je kandidat do stojan za vršenje te službe, pripušta ga ređenju. Najprije biskup progovori svima prisutnima o službi prezbitera, objašnjavajući koliko je to uzdignut i častan stupanj službe. Prezbiter postaje suradnik biskupskog reda, da zajedno služe Kristu vršeći zadaću učitelja, svećenika i pastira, kako bi njegovo tijelo, Crkva, preraslo i izgradilo se u Božji narod i sveti hram. Dužnost mu je radosno svima naviještati Božju Riječ, posvećivati u Kristu, svjestan da On sam preko njegovih ruku dolazi na oltar. Stoga svećenik mora biti svjestan svoga čina i u skladu s time i živjeti. Nadalje, krštenjem će i druge pridruživati Božjem narodu, sakramentima pokore u ime Isusa Krista i Crkve praštati grijeha, a svetim uljem krijeputi bolesnike. Danomice treba prikazivati hvale i molbe za sav svijet imajući na pameti da je uzet od ljudi i postavljen za njih na službu Bogu. Cilj njegova djelovanja jest ujediniti vjerne u jednu obitelj te ju, po Kristu u Duhu Svetom, privesti k Bogu Ocu.

Po završetku biskupova izlaganja ređenik obećava da će vršiti svetu službu svećeništva, pobožno i vjerno slaviti Kristova otajstva, dosljedno propovijedati Evandelje i neprestano se sve tješnje povezivati s Kristom. Na posljetku obećava poslušnost i poštovanje biskupu. Tada slijede pjevane litanije, za vrijeme kojih ređenik leži prostrt na tlu, a po završetku dolazi i

klekne pred biskupa dok mu ovaj polaže ruke na glavu i šutke moli posvetnu molitvu. U njoj se obraća Svetogu Bogu da dadne svome službeniku dostojanstvo prezbitera te u njegovu srcu obnovi Duha Svetoga, kako bi što dostojnije vršio svoju službu da po riječima Evandelja svi postanu jedan sveti Božji narod. Po završetku molitve ređeniku se namješta štola koja je znak svećeničke ovlasti, na način na koji ga nose prezbiteri, i oblači se misnica te mu biskup tada maže dlanove svetom krizmom. Kroz to se vrijeme pjeva himan "O dodi, Stvorče Duše svet". Potom vjernici donose na plitici kruh, a u kaležu vino i vodu za slavljenje sv. mise. Preuzima ih biskup i daje ređeniku, uz riječi da primi darove što ih sveti narod prino-

si Bogu, bude svjestan svega što radi te u djelo to vjerno sprovodi i time život svoj suočljuje otajstvu križa Gospodnjega. Na samom kraju biskup s ređenikom izmijeni cjelov mira te time sam čin ređenja završava, a sv. misa kreće dalje svojim tokom.

Već iz ovoga skraćenog oblika čina ređenja vidimo koliko je služba svećeništva veličanstvena. Svećenik više ne živi sebi i ne naučava neki svoj nauk ili ideje, već naviješta Krista po riječima Evandelja i živoga nam ga daje. Tako svećenik s pravom smije i mora ponoviti iste one riječi koje smo čuli od sv. Pavla: "Živim, ali ne više ja, nego živi u meni Krist" (Gal 2, 20). Sam sv. Pavao je ovdje veliki uzor kako svoj život podrediti poslanju. Znao je koliko blago nosi u obliku Evandelja i zbog toga bio snažan i odlučan da i svoj život dadne za njega. S druge pak strane, znao je kako to nije nimalo njegova zasluga, već je sve isključivo Božje djelo i njegova milost te je time naučio biti ponizan.

Sv. Ivan Marija Vianney, zaštitnik župnika, tako lijepo kaže za svećeništvo da je ono ljubav Isusova srca. Zbog te je ljubavi Isus završio na križu kako bi nas spasio, te se i od svećenika očekuje da izgara jednakom ljubavlju prema Crkvi, svojoj zaručnici. Kako bih što zornije to pokušao dočarati, usporedit ću svećenika sa svjećom. Kad bi njezino svjetlo svijetli, ona izgara. Kad bi ta svijeća htjela zadržati sav vosak samo za sebe, ugasnula bi. Tako i svećenik daje samoga sebe za narod kojem je povjeren jer neizmjerno ljubi, pa ga zbog toga i možemo nazvati "svjetlo Kristovo". Stoga je veoma važno da molimo za postojeće svećenike kako bi što dostojnije obavljali svoju službu i donijeli to svjetlo, Krista, svim ljudima. Ali možda je još potrebnije da od Boga isprosimo nove odvažne duše, koje će svoj život dati za Krista i Crkvu.

Dao Bog da svaki svećenik mogne na koncu svoga života reći: "Dobar sam bio, trku završio, vjeru sačuvao." (2 Tim, 7) I da svatko mogne u njega uprti prstom govoreći: "Ovaj nam je primjerom svoga života pokazao što znači – biti svećenik!" ■

Fra Filip sa svojim sugovornikom

RAZGOVARAO: FRA FILIP PUŠIĆ; FOTOGRAFIJE: FRA NIKOLA DEGAČ

ODGOJITELJ TRI DESETLJEĆA

INTERVJU

Fra Ferdinand (Stipo) Ćavar rođen je 10. srpnja 1941. godine u Dragnjiću (Glamoč) u Bosni i Hercegovini. Prve zavjete položio je 6. kolovoza 1959. godine u Cresu, a svećane zavjete na blagdan sv. Franje Asiškoga 4. listopada 1964. u Zagrebu. Za svećenika je zaređen 29. lipnja 1968. u Zagrebu.

Kada i kako ste osjetili duhovni poziv i odlučili doći u red franjevaca konventualaca?

Moj duhovni poziv bio je nekako spontan, čak i nesvesno utkan u same početke moga djetinjstva, unutar moje obitelji, koja je živjela primjeran rimokatolički odgoj.

(Možda vas čudi što sam rekao rimokatolički odgoj? Moj je život započeo početkom II. svjetskog rata. Bila su to burna vremena za nas Hrvate i katolike. Poraće nam je donijelo još veće patnje, boli i iskušenja... Trebalo je opstatiti i sačuvati svoja uvjerenja i identitet. Zbog toga su svi Hrvati katolici na sveobuhvatnom glamočkom prostoru odgajali svoju djecu s na-

glaskom da pripadaju hrvatskom narodu i rimokatoličkoj Crkvi. U to vrijeme komunističke vlasti pokušavale su odvojiti Crkvu od Rima!)

U dalnjem rastu moga duhovnog poziva na osobit način pridonijeli su naši bosanski franjevci (ujaci) svojim primjerom i svojom riječju. Bili su nam ispružena ruka Božje dobrote, utjehe i nade. Upravo to me je poticalo da i ja poput njih usmjerim svoj život. Taj nutarnji Božji glas konačno je dobio svoju "javu" u mom susretu s fra Vinkom Peharom, našim gvardijanom u samostanu sv. Antuna u Vinkovcima. To je bilo davne 1957. godine. U njegovu životu otkrio sam franjevačku skromnost, radost, praštanje i nadu, usprkos vidljivim mučeničkim posljedicama koje je zadobio u Staroj Gradišci. Tu sam konačno shvatio da je Bog Abrahamov, Bog Izakov... također Bog mojih roditelja, Bog Franjinih sinova, Bog moga naroda, tj. moj Bog kojemu se moram odazvati i reći – evo me!

Kako ste doživjeli svoje vrijeme novicijata i klerikata?

Novicijat, također i klerikat, doživljavao sam kao blagoslovljeno vrijeme koje mi je omogućilo proširenje horizonta vjere i ljudskih vrednota i izazova. Tu smo se učili bratskom životu i radu. To su temelji našega franjevačkog identiteta. Hvala dragom Bogu, tu sam došao do uvjerenja da svaki fratar, osim biološke majke, mora imati još dvije majke: Majku Crkvu i majku Provinciju. Ljubav prema njima je Božja snaga koja nadvladava sve poteškoće... Majka se voli, majci se pomaže, o majci se ne iznose besmislene i obeshrabrujuće stvari. To je onaj isti poziv koji je Krist uputio sv. Franju ("Franjo, idi pomozi mojoj Crkvi koja je u poteškoćama!"), a preko sv. Franje i nama. Tu sam konačno shvatio da odaziv na Božji poziv nadilazi čin samovoljne slobode i prerašćuje u čin zavjeta. A gotovo svaki zavjet po sebi postaje upitan ne prati li ga svagdanja molitva zahvale i prošnje utkane u sveukupnu našu stvarnost, koja dobiva konačni smisao u Božjim obećanjima i našem povjerenju Bogu. (Usp. Pobudne riječi sv. o. Franje braću)

Tko vam je bio uzor na početku Vašega svećeničkog života?

Hm, zanimljivo i izazovno pitanje. Hvala Bogu, u ono vrijeme, kao i danas, u našoj Provinciji bilo je dosta braće koja su, usprkos ljudskim slabostima, imala naglašene pojedine ljudske i kršćanske vrline koje su nama mlađima bile poticaj za život i ujedno budile ponos na pripadnost našoj Provinciji i Redu. Čovjek u životu potreban je i određeni vid eklektizma, tj. u ozračju vjere i zavjeta razborito izabirati pozitivne vrednote osoba, događaja i stvari što nam Providnost donosi. To je ona dodatna snaoga koja potiče i ohrabljuje.

No, da se vratim na Vaše pitanje i ukratko odgovorim. Na početku moga redovničkog života, pa sve do današnjeg dana, imao sam dva glavna uzora. To su bili moji odgojitelji (magistri) – fra Marijan Zugaj i fra Celestin Tomić.

Koje ste službe obnašali u svom svećeničkom životu?

Na to pitanje lako mi je odgovoriti u nekoliko riječi, što baš i nije moja navika. Završio sam teološke studije 1972. i odmah nakon tога imenovan magistrom novaka. Od 1974. do

1977. godine vršio sam službu rektora u našem internacionalnom kolegiju *Seraphicum* u Rimu. Tu me zatekao izbor za provincijala naše Provincije. Provincijalnu službu obavljao sam 12 godina, a preostale godine (23) bio sam magistar novaka.

Dugo vremena ste bili magister novaka. Ispratili ste mnoge generacije svećenika. Možete li usporediti doživljaj i iskustvo svoga vlastitog novicijata i službe magistra novaka?

Vraćanje na uspomene od prije 50 godina nije lako, a da ne dođe neka nostalgija i sl. Moja generacija novaka, kako već na jednom mjestu rekoh, bilje poratna generacija, a mi ponaosob bili smo mladi ljudi koji su uglavnom dolazili u novicijat u 17. godini života – odmah nakon drugog razreda srednje škole. Društvo u kojem smo živjeli bilo je uglavnom diferencirano u dvije stvarnosti – katoličku i komunističku. Zna se tko je imao u javnosti glavnu riječ – komunisti. Svi ostali bili su svedeni na "privatnost"... Sjemenište, a pogotovo novicijat, bio je jedan novi svijet gdje smo došli u najintimniji dodir s vjerskim i nacionalnim vrednotama. Nije bilo "dosade" na predavanjima i u radu. Sve je bilo novo i obogaćujuće. U tom smislu i magistrima je bilo lakše nego u današnjim vremenima. No, svako vrijeme ima svoje izazove i rješenja i ona su za nas najbolja jer druga nam u tom trenutku nisu dana. Uvijek treba gajiti vjeru i nadu, uključujući i ostale vidove zalaganja, pa će doći bolja vremena... Ipak, u svakom vremenu Bog daje dostatnu snagu da možemo biti primjereni

Samostan sv. Frane u Cresu

svjedoci evanđelja, i ujedno nikada smetnuti s umu da je istinska sreća i onda kad nešto pretrrimo u Ime Gospodnje. (Usp. Dj 5,40 - 41)

Također ste vršili službu provincijala. Možete li nam ispričati nešto i o tom razdoblju u Vašem svećeničkom životu?

Svako služenje bratstvu je odgovorna i providnosna služba koja ima svoj najdublji smisao u vjeri i zavjetu. To se odnosi i na provincijalnu službu. Vjeru i zavjet treba svaki dan živjeti i učvršćivati, tj. svaki dan doživljavati novo obraćenje da bismo mogli biti istinski u službi bratstvu i u službi Crkve. U toj službi nikad nismo sami. To potvrđuje Kristova Velikosvećenička molitva (usp. Iv 17) i njegova posebna molitva za sv. Petra, gdje mu kaže da treba učvršćivati braću, kad dođe k sebi. (Usp. Lk 22,31 - 32) U Franjinu dolaženju k sebi jedino istinski možemo dolaziti i braći. Veličinu vjere i stupanj obraćenja jedino dragi Bog do kraja spoznaje. Da, usprkos našoj ljudskoj slabosti Bog je naša snaga i nadahnuće u služenju i u čitanju znakova vremena u kojem živimo.

Da, trebalo je učvršćivati, poticati i ospobljavati braću na nove oblike pastoralne i franjevačkog svjedočenja. To se poglavito odnosilo na župski pastoral i gradnju sakralnih prostora.

Ima li neki poseban događaj koji ste posebno zapamtili i koji vas se posebno dojmio u Vašoj prošlosti?

Vjerujem da svaki redovnik ima svoje neotudive tajne u doživljaju svog Boga. To je ona nevidljiva snaga koja nas nosi i koju nije lako drugima izreći. To je onaj Božji šapat koji je upućen samo nama i ostaje trajno naša slatka osobna tajna.

Ipak, navest ću vam jedan događaj, koji je možda za neke vrlo naivan, ali mene se posebno dojmio. Naime, 1981. godine išao sam u Zambiju na proslavu 50. obljetnice osnutka misije našega Reda u Zambiji. Tamo je djelovao kao misionar i naš fra Ambroz Knežić. Na povratku u Hrvatsku fra Ambroz mi je dao dosta slika (ulja na platnu) i drvenih rezbarija. Sve su to bila djela domaćih umjetnika. Fra Ambroz je inzistirao da sve ponesem, ali ja sam se bojao carinskih kontrola. To iskustvo sam doživio već na putu u Zambiju. No, nisam mogao odoljeti

navaljivanju fra Ambroza i nije mi ništa drugo preostalo nego da se utečem za pomoć sv. Anti Padovanskog. Rekao sam mu: "Sv. Ante, ako si mi brat, sada pomozi. Ove stvari nosim samo za naše samostane. Nitko drugi ne dolazi u obzir. Tebi prepuštam brigu da sve sretno stigne u Domovinu." Doista, prošao sam četiri carine s dva kufera i ručnom prtljagom a da me nitko nije pitao što nosim. Meni su carinici samo davali znak da prolazim, dok su sve ostale pregledali... Možda će tu netko vidjeti koincidenciju slučajnosti i nešto slično, a ja, naprotiv, tu sam video izravni itervent sv. Ante, koji me je dodatno potakao na dubla razmišljanja o vjeri, pouzdanju i pripadnosti sveopćem franjevačkom bratstvu.

Pošto je ova godina proglašena Svećeničkom godinom, možete li nam reći što za vas znači biti svećenik?

Svećenik je običan čovjek koji se bez pridržaja odaziva Božjem pozivu za suradnju, tj. da nastavi Kristovo djelo naviještanja Radosne vijesti – Evanđelja. To je čudesan i blagoslovjeni poziv koji nadilazi naše ljudske snage. On je ostvaren u onome koji nas je pozvao, koji nam je obećao pomoći i koji ostaje s nama do svršetka svijeta, a to je upravo Krist Gospodin. On nas je pozvao i ujedno nam rekao što moramo navještati današnjem čovjeku. Zapravo, svaki svećenik što čini trebao bi činiti njemu na spomen. Te najsvetije riječi izrečene u sv. Euharistiji, koje uprisutuju Krista, obuhvaćaju zapravo cjelokupni Kristov život. Na posljednjoj večeri Krist pere noge učenicima... i kaže da im je dao primjer da i oni tako čine. Svećenici moraju nastaviti dalje nazidivati na temeljima koje je postavio Krist Gospodin. (Usp. 1 Kor 3,9ss) Stara je definicija da je svećenik *alter Christus* – drugi Krist. Kakva uzvišenost i odgovornost! Najvažnije je da u Kristovo ime (spomen) prođemo ovim svijetom čineći dobro. (Usp. Dj 10,38) Dakle, svećenik je čovjek od naroda za narod, u službi proroka i svjedoka vjere u Isusa Krista i njegova obećanja Božjeg kraljevstva...

Da li se "biti svećenik danas" razlikuje od "biti svećenik prije 40 godina"? Kako Vi to doživljavate?

Na unutarnjem, osobnom "planu" razlika gotovo da i ne postoji. Uvijek su bili gotovo isti

zahtjevi za izgradnju našega karaktera značaja, a to su: moli i radi, a za nas još k tomu – po uzoru sv. Franje. Na vanjskom "planu" razlike su itekako uočljive. Današnja situacija sveopće ljudske stvarnosti je kompleksnija i zahtjevnija. U današnjim uvjetima života biti Kristov znak ljubavi sadašnjih i budućih dobara nije lako, ali je moguće u onome koji nas jača. Za svako vrijeme, pa i današnje, traži se poseban izričaj da bi evanđelje doprlo do svakog čovjeka. Rječitost nije samo znak našega govora, nego i znak sveukupnoga našeg ponašanja... Zbog toga je posebno potrebno, nikad kao danas!, uz raznorazna znanja i umjeća, stjecati i dobrotu. Tu vidim danas izvjesni "nesporazum", a to nije dobro. Usprkos svemu ohrabruje činjenica da i danas Gospodnja njiva iznjedruje velikodusnu djecu, ozbiljne i zauzete mladiče, koji se snagom vjere upuštaju u Božju avanturu. Oni su Božji sijači i svjesni su da je u konačnici Bog onaj koji omogućuje da to sjeme urodi rodom...

Još samo dvije-tri riječi. Nije problem uviđavati razlike prošlosti i sadašnjosti. To je za mene uvijek bio izazov i poticaj za razmišljanje: kako konkretizirati Božji poziv i kako moliti Gospodara žetve da posalje novih radnika na svoju njivu... Na tom području zauzetosti

Fra Ferdinand Čavar

svi, bez razlike bili mi stari ili mladi, moramo dati svoj doprinos, tj. moliti Gospodina da nas blagoslovi novim potomstvom, a nama dadne snage da im naš primjer života bude dodatno ohrabrenje u zajedničkom hodu prema vječnosti.

Kao dugogodišnji svećenik, možete li nam reći da li ste ostvarili svoje ciljeve o kojima ste razmišljali na početku svoga redovničkog i svećeničkog života?

Naš poziv slijediti Gospodina, kao i Abrahamov, postupno se očituje do punine objave. Hvala Bogu, uvijek sam u njega imao povjerenje i prepustio mu voditi moje korake. Znao sam da on nikada ne vara i da je on jedini vrijedan da riskiram, odnosno da zaigram na njegovu kartu. Zbog toga sam sretan čovjek i zahvalan Bogu za sve što mi je učinio. Također sam zahvalan i sv. Franji što me je poučio pronalaziti sreću i radost u malim stvarima. Mislim da su to okviri svake sreće i smisla našeg poziva.

I za kraj, Vaša poruka mladim svećenicima i nama koji ćemo to postati...

Možda je preuzetno davati neke nove poruke kad su one već izrečene u Svetom pismu. Treba drugovati sa Sv. pismom i to ćemo vrlo lako otkriti. Sv. Jeronim je rekao da nepoznavanje Sv. pisma zapravo je nepoznavanje Krista! A Krist je naš učitelj. Ipak, moja bi preporuka glasila: molite i radite; izbjegavajte lijenosť jer je ona neprijateljica duše, kako reče sv. Franjo; stječite znanje i dobrotu; ljubite Crkvu, Provinciju i narod Božji; budite proroci i svjedoci vjere; zahvaljujte Bogu što vas je izabrao za svoje posebne prijatelje; budite doista mala braća i skromni ljudi, jer je to najbolji pokazatelj evanđeoske poruke i snage Božje; u potekoćama tražite utjehu Gospodnju, jer je on bogat milosrdjem; utecite se zagovoru BDM, jer je ona Majka svećenika i Majka našega Reda. Na koncu bih dodao još sam ono: Molimo jedni za druge, pomažimo jedni drugima, jer to je najbolje svjedočanstvo vjere i našega franjevačkog zajedništva i apostolata.

Fra Ferdinand, hvala Vam na ugodnom razgovoru i vremenu koje ste podijelili s nama. Neka Vas i dalje prati zagovor sv. Franje i Božji blagoslov. Mir i dobro! ■

DA SE NE ZABORAVI!

O VUKOVARU S LJUBAVLJU

Vukovar! Kada čuješ: "Vukovar!", ostavlja li to ikakav dojam na tebe? Kada izgovoriš: "Vukovar?", osjećaš li što u srcu? Što ti uopće znači Vukovar? Možda samo provincijski gradić u Slavoniji, na krajnjem istoku zemlje Hrvatske, na plavom Dunavu koji se račva na upornim adama? Osvojeni i razoreni grad od strane "istočnih nam susjeda"? Sjećanje na rat, nevine žrtve, masakrirane, mučene, ubijene na Ovčari? Ili pak ima neko dublje značenje?

"Grad heroja", kako ga mnogi nazivaju, dok prolaskom spomena na pad žrtvovanog grada, vrlo brzo sve padne u zaborav. Prebrzo zaboravljamo i premalo važnosti i zahvalnosti dajemo onomu koji se cijeli dao za nas, za našu slobodu. Čiji su sinovi svjesno otišli u smrt s mislima jednoga pjesnika "...sa željama da od zlata budeš sva... sa željama da na tebi nema zla... umirali su u ranama i mukama s krunicom u rukama". zajedno sa sv. Bonom, koji je na počecima kršćanstva bio spreman proliti i posljednu kap krvi za Kristovu vjeru, hrabro su

stali za Krista i domovinu. Ono što su mučenici Kristovi krvljju, ljubavlju, vjerom i sebedarjem izborili za Crkvu, isto su to i vukovarski branitelji izborili za Hrvatsku: slavu, slobodu, miran san, osmijeh na usnama, radost u srcu...

Tada nisam shvaćao da su drugi umirali za mene i nisam iskusio režim bivše države, ali je li bilo potrebno živjeti tada, doživjeti i osjetiti težinu života u "Jugi", kako je nazivaju, da bih sve to razumio? Nije bilo potrebno! Svaki čovjek koji ima srce, oči i malo u glavi pri posjetu Vukovaru, hrvatskoj Kalvariji – Ovčari i vukovarskoj bolnici, sve može razumjeti, doživjeti i malo tko neće zaplakati, a nitko ostati ravnodušan. Ma samo nek' mi još netko kaže da mu je prije bilo bolje! Znam, laže! Zar bi oni ljudi ostavili svoje obitelji i poginuli zato što nam je bilo dobro?

Kroz niz stoljeća borili smo se, ginuli za ono što sada imamo, neovisnost. Zar ćemo u dvadeset godina zaboraviti ono za što smo čitavu povijest proljevali krv? Ma trebamo se zastidjeti pred onima koji su život dali za nas. Kako možemo mirno živjeti dok svijet zamjenjuje žrtvu i agresora, dok sudi hrabrim braniteljima i generalima, dok oslobođa zločince?! Nezahvalno i sebično je okrenuti im leđa i ne dati im punu podršku. Barem smo to dužni.

Zar Vukovar nije primjer življenja, borbe za život? Nosimo ga i hodimo s njim u srcu, ali ne ucviljeni i tužni već ponosni i odlučni za bolje danas i sutra, za bolje sebi i svojima, za osmijeh i bolji život, za pravdu i pobedu nad zlom. Neka nam Vukovar ne predstavlja samo grad, već neka nam bude termin koji označava borbu za dobro, borbu za Krista i vječni dom.

Vukovar je izranjeni, izvrijedani, popljuvan, napušteni, osuđeni, raspeti... Krist. Prihvatajući volju Božju, oprostio je svojim mučiteljima i molio Boga da im oprosti. Pobjedio je

smrt, uskrsnuo i dobio novo tijelo uzdignuto u slavu. Rane su ostale zauvijek kako bi nas podsjećale na potpuno predanje, nesebičnost, kako bi se svaki Toma, svi oni nevjerni, mogli uvjeriti u pravu istinu i potpuno predati Bogu.

Ne zaboraviti jer bi sve što je bilo opravdali. Ne prestati istraživati zbog njihove svete žrtve za domovinu. Ne možemo odustati, ne samo zbog Vukovara i Ovčare, već i Škabrnje, Gospića, Knina, Osijeka, Slunja, Petrinje pa i Srebrenice, Bosanske Posavine i ostalih krajeva

Hrvatske u kojima je bilo pokolja i nevinih žrtava od strane onoga na čije ime nećemo trošiti riječi. Oprostimo, oni su s Ljubavlju dali svoje živote, ali ne zaboravimo jer bismo zaboravom izbrisali svoj identitet i etnicitet, zaboravili čiji smo i tko smo, a bez toga ništa nismo. O kako je lijepo sjesti kod ušća Vuke u Dunav, šetati uz obalu i gledati svjedočanstvo života, gledati viorenje hrvatske horuge i veliki bijeli križ na kojem je hrvatski grb, pleter i natpis na glagoljici: "Navik on živi, ki zgine pošteno!" ■

LJUBAVNO PISMO VUKOVARU

Voljeti grad, to znači voljeti njegove ljude. Izreka "Sjeti se smrti" danas se još jasnije u nas može razumjeti ako se izgovori ovako: "Sjeti se Vukovara!"

"Tko će čuvati moj grad, moje prijatelje, tko će Vukovar iznijeti iz mraka? Nema leđa jačih od mojih i vaših, i zato, ako vam nije teško, ako je u vama ostalo još mladenačkog šaputanja, pridružite se. Netko je dirao moje parkove, klupe na kojima su još urezana vaša

imena, sjenu u kojoj ste istodobno i dali, i primili prvi poljubac – netko je jednostavno sve ukrao jer, kako objasniti da ni sjene nema?

Nema izloga u kojem ste se divili vlastitim radoštima, nema kina u kojem ste gledali najtužnji film, vaša je prošlost jednostavno razorena i sada nemate ništa. Morate iznova graditi. Prvu svoju prošlost, tražiti svoje korijene, zatim, svoju sadašnjost, a onda ako vam ostane snaće, uložite je u budućnost. I nemojte biti sami u budućnosti. A grad, za nj ne brinite, on je sve vrijeme bio u vama. Samo skriven. Da ga krvnik ne nađe. Grad – to ste vi."

Siniša Glavašević
16. studenoga 1991. ■

DA SVEĆENIK MI BUDE SIN

1

Već je prvi mрак skrivač zidine samostana...

2

Tjerani olujnim vremenom, dodoše dvojica putnika na samostanska vrata. Pokucaše, prior im otvorio te ih primi promzle.

5

Misao je svaka te žene kod njezina sina stajala te je za njega moleći probjela noći. Kad li na veliku radost dječak joj jednoga dana izjavlja da u službu Gospodnju bi želio poći.

6

Majka ga u grad povela, daleko od rodnog sela. Smjesti ga ondje u školu ni ne misleći koliki trud jadnicu još čeka, dok joj sin dođe do cilja. Ljubav je presilna bila, prožela njezinu grud. U selo se vratila, gladna je radila mučno i teško za krvavi groš. Žuljeva brojila nije.

9

Ali je davao pleo zamke od blistave svile, navale spremao veće, slikao sjajnije sreće. Svijet ga je zamamno zvao. I podlegne nesretni mladić, ostavi zvanje i nadu i majčine želje sve.

10

Jednoga zimskog dana u selo je isšao svoje da iskaže majci odluku srca svog. Znao je da teško bit će njoj, ali koliko, to nije, jer cijelo njezino srce znao je tek Svetišnji Bog. Mladić za njezinu žrtvu i napor nije znao.

13

Suze ga obliše gorke, lomila se njegova grud. Stisnuo je majku na srce i noseći je u selo jurio kao lud.

14

Više je spasio nije. Umrla je te noći. Ali je saznao za svu njezinu brigu i jad. "Majko, o patinice moja, svećenik Božji će biti!" Reče i, s tom odlukom tvrdom, vrati se u grad.

PREMA ISTOIMENOM IZVORU NEPOZNATOG AUTORA PRILAGODILI:
FRA MARIO ŠAGOLJ I JOSIP IVANOVIC

3

Sjedоše uz vatre plam te razgovaraše o gorju, olui i vjetru, dragom rodom kraju. Spomenuše majku, a gvardijan se nakašlja: "O braćo, čujte priču o majci svećeničkoj, što se zbila prije mnogo ljeta."

4

"Živjela udova žena sa sinom jedincem. Poznavah ih kao sada vas. Vrt i kućica jedini su im imetak bili, ali u domu veselja pun je bio svaki kut."

7

Tada se dosjetila, majka kao žrtva se dala, da svećenik joj bude sin, te dade u najam ljubljenu kućicu svoju i sve što imaše. Ona pak ode u službu bogatom gavantu da mu svinje hrani i poslove sve radi. Sinu je pisala često, često, ali o svom životu nikad.

8

Pred Bogom susama vrelim milost je molila željno da to dijete bude svećenik jednom joj svet. Dječak je rastao i ciao. Vruće je želio biti svećenik Božji. Učio je svetu nauku Božje rječi. Čuvao ga molitve štit.

11

Kada je već blizu sela prispio prozeblih uđa, začuje mukli, hrapavi, očajni "joj". Gle, pred njim ležaše žena. Stislo je drvo pod teret teški svoj. Mlađić joj priiskoči spremno, brzo pridigne je. Velik je imala rubac i ne prepozna je on. Šamilost dirnu ga nježnije kad je vidi takvu pod teretom slinim: "Žašto se, sirota ženo, mučite teretom takvim?"

12

"Ah, ništa, sve je to zato da svećenik bude mi sin!" zadrhata mlađić po tijelu, pred oči magla mu dođe. Srce ga bolno zazebe, "da svećenik bude mi sin". Pogleda jače u ženu: bila je to njegova mati, ali ga poznala nije jer ju je studen svladala svu. "Majko, zar to si ti, ljubljena majko?"

15

Postao je svećenik kasnije i sretan je u svom zvanju. Majka doživjela nije mlade misle mu čar. Ali kroz čitav život njezina mlađa duša sipala je na njega svoje ljubavi žar.

16

Tada spusti prior glavu, a suze bljesnu dvije i padnu iz oka na tlo. Iz grudi muko, tiko, ko tužba samoga sebe, tada jurne uzdah teški: "Taj mlađić bijah ja!" A putnika dva šute, ganućem obuzeta i sve je tako tiko u tloj izbi toj.

MLADOST JE PROSTOR ZASAĐEN UPITNICIMA

PITANJA I ODGOVORI

Mladost? Što je to uopće mladost? Je li mladost uistinu prostor zasađen upitnicima? Mladost! Tako lijepa riječ koja u sebi sadrži mnogobrojne pojmove i definicije. Osobno smatram da je mladost riječ koja obuhvaća najvažnije razdoblje u životu svih ljudi. Taj period počinje već u samim počecima našega života, kada iza sebe ostavljamo prvo razdoblje, svima poznato kao djetinjstvo.

Prelazak iz djetinjstva u mladost događa se tako polako i skoro neprimjetno da većina ljudi toga nije ni svjesna. Uzrok toga prelaska jesu pitanja! Pitanja koja polako počnu dolaziti kao sitna kiša, a zatim se ubrzo pretvore u jak pljusak koji nas tako snažno zapljušne da nemamo vremena čak ni na trenutak predahnuti. Kada pronađemo odgovor na gdjekoje pitanje ili rješenje za problem koji nas zaokuplja, često pomislimo da je kraj. Ipak, čim se sutra ujutro probudimo, odmah na nas nahrle stotine novih pitanja. I tako se to proteže u beskonačnost... i tome nikada nema kraja. Nalazimo se u jednom začaranom krugu u kojem se nalaze, gdje god se okrenemo, samo pitanja, pitanja i pitanja. Svi ti upiti koje si postavljamo raznih su tematika. Ima ih jednostavnih i komplikiranih. Što ću sutra obući? Što ću jesti? Kamo ću ići? Što ću raditi? Tko sam? Što sam? Što ću biti? Koji je moj smisao života? Koji je moj cilj?...

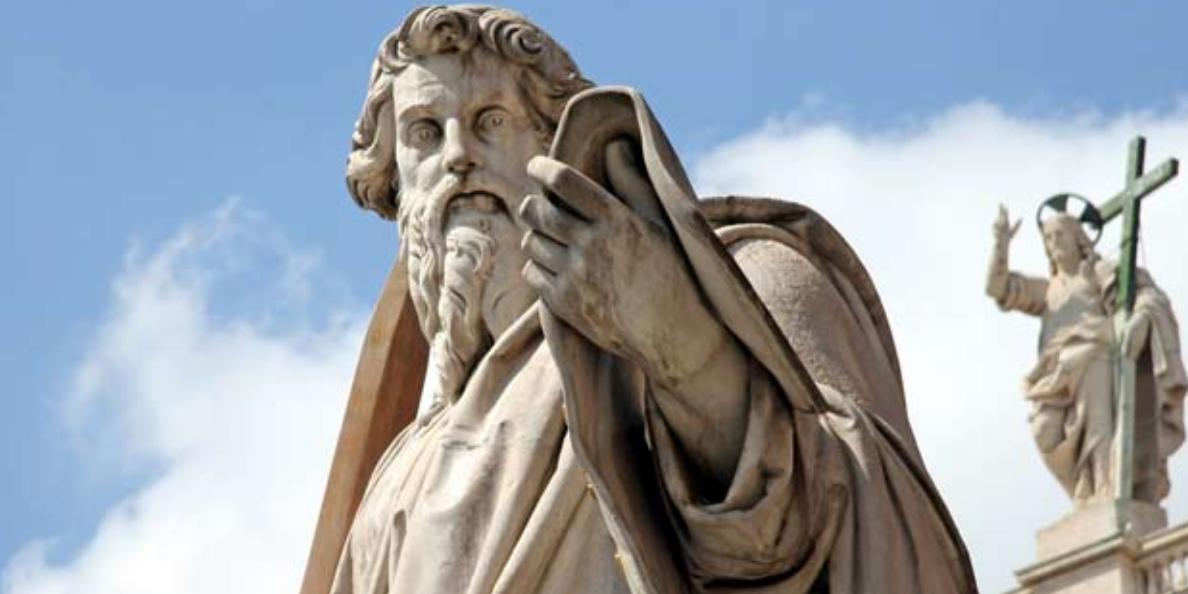
Često pokušamo pobjeći negdje daleko i sakriti se u neku tamnu spilju nadajući se da nas pitanja tamo neće pronaći. Ali, uvijek kada to pokušamo provesti u djelo, uviđamo da, kamo god pošli ili se sakrili, pitanja ipak pronađu put do nas. S vremenom pronalazimo odgovore na većinu pitanja koja nas muče, a sva ona pitanja

na koja ne možemo pronaći odgovor stavljamo u jednu ladicu na radnom stolu i više se ne zamaramo njima. Stručnjaci kažu da, kada nastupi ta faza u našemu životu (ostavljanje pitanja u ladicu), postajemo zrelijiji i da prelazimo iz razdoblja mladosti u srednju, a kasnije i u staračku dob. Na neki način to je istina, ali smatram da je to vidljivo samo na izvanjski i fizički način. Vjerujem da svatko, uvijek i u svako vrijeme, može biti mlad bez obzira imao on dvadeset, četrdeset, šezdeset ili osamdeset godina.

Mladost je vrijeme u čovjekovu životu kada on intenzivno traži odgovore na sva pitanja. Zato pitanja pljušte poput snažnog pljuska, jer jedno pitanje za sobom povlači drugo. Kada pitanja počnemo stavljati u ladicu i vikati kako sve znamo, kako nas ništa ne zanima i da nam se ne da zamarati time, mi gubimo mladost i pljusak polako nestaje. Tada nastupa starost!

Svi mi imamo eliksir mladosti, a to su pitanja. Koliko dugo budemo svom svojom snagom tražili odgovore na svoja pitanja, toliko ćemo biti mlađi. Izvana možda i ne, jer nećemo tako izgledati, ali iznutra zauvijek – sve dok se ne prestanemo pitati. Intenzivno traženje odgovora na pitanja je naš eliksir mladosti zbog kojeg ostajemo vječno mlađi. ■

PIŠE: JOSIP IVANOVIĆ

PAVAO – APOSTOL NARODA

PREDSTAVLJANJE MATURALNOGA RADA

Urazdoblju od blagdana sv. Petra i Pavla 29. lipnja 2008. i 2009. godine obilježila se dvijetisuci-ta obljetnica rođenja sv. Pavla. Crkva se ovom proslavom želje-la prisjetiti zanosnoga navjestitelja evanđelja i neumornoga sluge Isusa Krista.

Na pisanje ovoga rada potaknula me hrabrost i odvažnost ovoga čovjeka koji, u teškim vremenima prve Crkve, uspijeva pridonijeti širenju istine o Kristu iako je isprva i on bio nje-gov progonitelj. Osim same Pavlove osobe, potaknula me i naklonost prema starome svijetu, jeziku i kulturi, iz kojih je i Pavao djelomično nikao.

Rad je podijeljen na tri velika poglavlja. U prvoime poglavlju, *Pavlova biografija*, obrađen je Pavlov život, u drugome, *Grčko-rimski svijet*, smješten u društveno-povjesno-religijske pri-like svoga vremena. Smjestiti Pavla u prilike njegova vremena potrebno je radi lakšega ra-

zumijevanja njegova života i djela. Pavla može-mo nazvati "čovjekom triju kultura", ali uz to moramo voditi računa o njegovu židovskome podrijetlu, grčkome jeziku i njegovoj povlastici kao rimskoga građanina. U Pavlovu ćemo životu primijetiti njegovu posebnu otvorenost prema svakome pojedincu i njegovoj kulturi. U trećem poglavlju, *Corpus Paulinum*, sustavno je obrađen Pavlov način pisanja, a kao primjer je navedena Poslanica Filemonu.

"Ἐγώ εἰμι ἀνὴρ Ἰουδαῖος, γεγενημένος ἐν Ταρσῷ τῆς Κιλικίας, ἀνατεθραμμένος δὲ ἐν τῇ πόλει ταύτῃ, παρὰ τοὺς πόδας Γαμαλὶὴ πεπαιδευμένος κατὰ ἀκρίβειαν τοῦ πατρώου νόμου"¹, stoji u Djelima apostolskim 22,39. Mjesto Pavlova rođenja je Tarz. Prastaro pro-metno čvorište i granica dviju kultura: zapadne grčko-rimске i istočne semitsko-babilonske. U njemu su svoje utočište pronašle različite religije. Ova je okolina bila pod snažnim hele-nističkim (kasnogrčkim) utjecajem. Ondašnji

Židovi nisu mogli jednostavno od toga pobjeći jer su i škole i život nosili pečat helenističkoga duha. Kada sebe u Djelima apostolskim naziva Taržaninom, građaninom "grada znamenitoga" (Dj 21,39), u njemu odzvanja grčki ponos na rodni grad. Dobivši, dakle, grčko-helenističku naobrazbu, odlazi u Jeruzalem, gdje ga rabin Gamaliel poučava u otačkim predajama.

Početkom II. st. pr. Kr. Rim je u potpunosti zavladao Grčkom. Smatrani zaštitnicima grčke slobode, Rimljani su sve prisutniji i nametljiviji u rješavanju unutarnjih problema grčke države. U tome razdoblju spajaju se grčka i rimska kultura okružena velikim Rimskim Carstvom. Koliko god Rimljani osvajali mačem, Grci su ih uvijek nadmašivali kulturom, jezikom i poviješću.

U grčko-hrvatskome rječniku² pronalazimo riječ *ἐπιστολή*, ής, ḡ što znači analog, zapovijed; poslanica, pismo. Grčko-rimska književnost sačuvala je oko 14. 000 pisama i poslanica koje otkrivaju osobni, obiteljski, društveni život tadašnjega vremena.

Deissmann³ razlikuje dvije vrste:

- a) pisma, sredstvo priopćavanja među udaljenim osobama, i
- b) poslanice, upravljene javnosti.

Pavlova djela sadrže karakteristike jednih i drugih. Pisao ih on jednoj osobi ili cijeloj zajednici, one odišu toplinom i ljubavlju. U njima nastavlja započeti razgovor sa svojom djecom pa su to pisma. Njegovi spisi su i poslanice jer ih on ne piše kao običan čovjek, nego kao apostol Isusa Krista.

O FORMI, JEZIKU I STILU

Pisma oduvijek imaju točno utvrđen početni i završni oblik. Tako piše i Pavao. Naslov Pavlovih poslanica sastoji se od dviju rečenica. U prvoj spominje pisca (sebe) "Pavao,..." i primatelja (određenu zajednicu ili osobu), "Crkvi u Korintu", ali redovito dodaje titule i nazive, a ponekad i poruke. Druga Pavlova rečenica izriče njegov apostolski blagoslov koji šalje zajednici.

Naziv "apostol, sluga Isusa Krista" stalan je dodatak, možemo gotovo reći stalni epitet, uz Pavlovo ime na početku svake poslanice: "Παῦλος ἀπόστολος Χριστοῦ Ἰησοῦ"⁴ (2 Tim

1); "Παῦλος δοῦλος θεοῦ, ἀπόστολος δὲ Ἰησοῦ Χριστοῦ"⁵ (Tit 1) itd.

U nastavku poslanica iznosi blagoslov: "Πρῶτον μὲν εὐχαριστῶ τῷ Θεῷ μου διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ περὶ πάντων ὑμῶν"⁶ (Rim 1,8). U Poslanici Filipljanima navodi i službe primatelja: nadglednici i poslužitelji. U nekim svojim poslanicama navodi suradnike i rođake: "Ἄσπαζεται ὑμᾶς Τιμόθεος ὁ συνεργός μου, καὶ Λούκιος καὶ Ιάσων καὶ Σωσίπατρος οἱ συγγενεῖς μου"⁷ (Rim 16,21).

U Pavlovim poslanicama možemo uvidjeti sintezu grčkoga i židovskoga pozdrava. "On kao da povezuje grčki pozdrav χάρις⁸ i židovski shalom"⁹¹⁰ Svoj glavni dio Pavao započinje zahvalom Bogu: "Ἐύχαριστῶ τῷ Θεῷ μου πάντοτε περὶ ὑμῶν ἐπὶ τῇ χάριτι τοῦ Θεοῦ τῇ δοθείσῃ ὑμῖν ἐν Χριστῷ Ἰησοῦν"¹¹ (1 Kor 1,4). Upravo ova zahvala Bogu običaj je kojega su se pridržavali Židovi u svojim pismima.

Celestin Tomić kaže da "Pavao povezuje nauku i život. Kod njega nema odijeljenosti dvaju područja: vjera i praksa života. Ona se stalno isprepleću u njegovoј vatrenoј obrani evandelja".¹²

Potom završava osobnim vijestima i pozdravima. Završni dio njegova pisma nije *eroso* ili *vale*. Pavao završava kako i započinje – pozdravom i blagoslovom.

Ono što je posebno važno spomenuti jest završetak koji Pavao sam, u slučaju da diktira tekst, potpisuje. Njegova završna riječ je: "Ο ἀσπασμὸς τῇ ἐμῇ χειρὶ Παύλου."¹³

Po grčkome i rimskome svijetu Pavao se snalazi bez poteškoća jer poznaje jezik, mentalitet i narod. U tomu mu pomažu njegov odgoj i izobrazba.

Kod evandelistu i Pavla ne radi se o klasičnome grčkom, koji je svoj vrhunac dostigao u V. st. pr. Kr., nego o promijenjenome Aleksandrovu grčkom – κοινῇ διάλεκτος, koji je prilagođen široj javnosti. U selima se govorio domaći jezik odredene sredine. Sva ova tri primjera možemo potkrijepiti natpisom s ploče s Isusova križa, koji je dao napisati rimski namjesnik Poncije Pilat. "Ἐγράψεν δὲ καὶ τίτλον ὃ Πιλάτος καὶ ἔθηκεν ἐπὶ τοῦ σταυροῦ: ἦν δὲ γεγραμμένον, Ἰησοῦς ὁ Ναζωραῖος ὁ βασιλεὺς τῶν Ιουδαίων. (...) καὶ ἦν γεγραμμένον Ἐβραϊστί, Ρωμαϊστί, Ελληνιστί" (Iv 19,19–21).¹⁴

Pavlova djela imaju jezičnu važnost. On piše grčki, ali kao netko tko ga je učio od malih nogu. Forsira riječi i gramatiku, stvara nove izričaje, a starima daje novo značenje.”¹⁵ U nedostatku riječi Pavao djeluje kreativno – stvara nove riječi. Kako bi istaknuo važnost zajedništva između svakoga pojedinog kršćanina i Krista, on stvara složenice. Prefiks συν- dodaje postojećim glagolima i imenicama: **συνταφέντες** i **συνηγέρθητε**¹⁶ (Kol 2,12) i **συγκληρονόμοι**¹⁷ (Rim 8,17). Po potrebi stvara i potpuno nove riječi: **καλοδιδασκάλους**¹⁸ (Tit 2,3).

U Pavlovim poslanicama više do izražaja dolazi njegov stil pisanja nego jezik. Upotrebjava ironične imperatiive, koristi parataksu,¹⁹ asideton²⁰ te stilske figure. Najčešće koristi prezent, koji ima svevremensko značenje.

Danas bismo Pavlov stil imenovali književno-umjetničkim. Svoje poslanice piše pun misli. Misli mu dolaze spontano jedna za drugom i nemoguće ih je zapamtiti. Kod njega možemo promatrati tijek svijesti – piše ono što mu u tome trenutku padne na pamet. Njegove rečenice bogate su mislima, razmišljanjima, osjeća-

jima i vidi se da se želi približiti svakome čovjeku. Kako bi to što lakše ostvario, koristi se stilskim figurama.

Svjesni smo Pavlove uloge u naviještanju evanđelja i njegove želje da u svakome trenutku bude prisutan u životu zajednice. On želi trajno biti s njima. Upravo se zbog toga odlučio na smion pothvat pisanja poslanica.

U poslanicama Rimljanim, Korinćanima, Kološanima i drugima postoje pisani dokazi da ih nije pisao Pavao, nego neki pisar. Dokaz tomu jest Pavlov dodatak u Poslanici Galaćanima 6,11: “*Ἴδετε πηλίκοις ὑπὲν γράμμασιν ἔγραψα τὴν ἐμὴν χειρὶ*”²¹ Po tome je očito da Pavao svoje poslanice diktira.

Pavlove su poslanice od velike važnosti za Katoličku crkvu i vjeru njezinih vjernika. Izvješćuju o životu prvih kršćana, ali i o problemima koji su nastajali unutar zajednica.

Pavao trajno živi u svojim poslanicama. Njegov život, njegov rad i djelo obogatili su Crkvu i nebo.

Zato ga s pravom možemo nazvati “zvijezdom koja nikada ne zalazi”. ■

¹ “Ja sam Židov, rođen u Tarzu cilicijskom, ali odrastao sam u ovom gradu, do nogu Gamalielovih odgojen točno po otačkom Zakonu.”

² Oton GORSKI, Niko MAJNARIĆ, *Grčko-hrvatski rječnik*, Školska knjiga, Zagreb, 2003.

³ Gustav Adolf DEISSMANN (1866. – 1937.), njemački protestantski teolog

⁴ “Pavao, apostol Krista Isusa.”

⁵ “Pavao, sluga Božji i apostol Isusa Krista.”

⁶ “Ponajprije zahvaljujem Bogu mojojmu po Isusu Kristu za sve vas.”

⁷ “Pozdravlja vas Timotej, suradnik moj, i Lucije, Jason i Sosipater, rođaci moji.”

⁸ milost

⁹ mir

¹⁰ Celestin TOMIĆ, *Savao Pavao*, Provincijalat franjevaca konventualaca, Zagreb, 1982., str. 66.

¹¹ “Zahvaljujem Bogu svojemu svagda za vas zbog milosti Božje koja vam je dana u Kristu Isusu.”

¹² Celestin TOMIĆ, *Savao Pavao*, isto, str. 64.

¹³ “Pozdrav mojom rukom, Pavlovom.”

¹⁴ “A napisala Pilat i natpis te ga postavi na križ. Bilo je napisano: **“Isus Nazarećanin, kralj židovski.”** (...) A bilo je napisano **hebrejski, latinski i grčki.**”

¹⁵ Celestin TOMIĆ, *Počeci Crkve, Pavao - apostol naroda*, Provincijalat franjevaca konventualaca, Zagreb, 1995., str. 116.

¹⁶ **suukopani i suuskrsli**

¹⁷ **subaštinići**

¹⁸ **učiteljice dobra**

¹⁹ redanje rečenica bez veznika

²⁰ izostavljanje veznika

²¹ “Gledajte kolikim vam slovima pišem svojom rukom.”

Papa Ivan Pavao II. (1920. - 2005.)

PIŠE: FRA MARIO ŠAGOLJ

ON OTVARA PRIESTOLJE SLAVENSKOM PAPI

“SANTO SUBITO!”

Kao i u mnogim drugim gradovima poljskim gradovima, tako se i u Wadowicama u obitelji Wojtyla radovalo jedno dijete. Tijekom poroda majka je začula pjesme mise Blaženoj Djevici, i zamolila da širom otvore prozor, i tako se u tom trenutku radio Karol Wojtyla. Rođen je u veoma vedrom i spokojnom okruže-

nju, koje je bilo prožeto religioznošću i domoljubljem. Prohujale su godine i Karol je krenuo u školu, no uskoro je došao i taj žalosni dan. Vrativši se iz škole saznao je da je njegova majka otišla u nebo, no nije vjerovao, nije htio vjerovati da je njegova majka otišla zauvijek. Imao je samo devet godina, i tada se njegov otac potpuno posvetio sinu, postao mu je otac i majka.

Otat ga je učio živjeti i moliti, razmatrati misterij Boga, kako bi kasnije u Karolu mogla sazrijeti osvjeđočena, zrela vjera. Jednog dana dok je radio u rudniku za vrijeme Drugoga svjetskog rata, prišao mu je jedan radnik i rekao čudnu rečenicu: "Morao bi postati svećenik. Pjevat će dobro, imaš lijep glas, i bit će ti dobro..." No Karol tada nije razmišljao o svećeništvu, a isto tako nije mislio da bi netko postao svećenik kako bi sebi osigurao vedar i miran život koji je udaljen od svagdašnjih briga. Unatoč tome što nije razmišljao o svećeničkom pozivu, u onim je godinama proživljavao iskustvo koje je za njega kao intelektualca, koji je iz dana u dan postajao radnik, bilo zasigurno teško i mučno, ali će kasnije to iskustvo uvelike obilježiti njegov život i duhovnost, obilježit će njegovu budućnost. I upravo zahvaljujući životu radnika, iznova je naučio evandelje, vrijednost solidarnosti, naročito u trenucima patnje, nepravde i boli. Karol je sa samo dvadeset godina izgubio sve one koje je volio. Ostavši bez majke kao devetogodišnjak i ostavši bez brata, naposljetku je ostao bez oca. Tada je Karol morao donijeti odluku koja je vazda ostajala u drugom planu, koja je bila odložena ili istisnuta drugim nadama, drugim očekivanjima, jer se nije osjećao spremnim učiniti taj korak. No, očeva je smrt sve ovo snažno iznijela na površinu, koja je pokrenula proces odustajanja od prethodnih planova, i zaista, rasvijetlila put kojim mu valja krenuti. Dok je radio u tvornici, opet je iz početka, po tko zna koji put razmišljao o svome putu, koji ga je doveo do odluke da postane svećenikom. Taj izbor nije bio iznenadan ni nov, vezan za smrt njegova oca, nego je to bio zaključan čin dugoga duhovnog hoda. Jednostavno je sazrijevao kroz rane kušnje i iskustva, slijedeći put koji je djelomice bio obilježen ljudima, okruženjima i okolnostiima, put kojim je kročio sam. Dok je bio ispružen na zemlji s čelom na podu, ruku raširenih u obliku križa kao znak potpune pokornosti Bogu posvemašnje raspoloživosti prihvaćanja službe koje će mu uskoro biti povjerene, i dok je slušao riječi himna *O dođi Stvorče, Duše svet,* shvatio je da se upravo u tom času njegov život promijenio zauvijek.

Dok je dolazio u svoju prvu župu, kleknuo je kako bi poljubio zemlju. Tu je gestu naučio od svetog Ivana Marije Vianneya, arškog župni-

ka. I upravo će ovaj poljubac zemlje, koji je bio znak uvažavanja i poštovanja prema ljudima i tradicijama određenog mjestu, ostati će zauvijek u njegovoj pastoralnoj "prtljazi". Vjernici njegove prve župe srdačno su ga pozdravljali, iako su u početku mislili da je on samo netko tko je studirao i ništa više, svećenik bez ikakvog pastoralnog iskustva. No ubrzo su ga upoznali i zavoljeli. Voljeli su ga i zato jer je bio osobit svećenik, darivao je sve ono čime je mislio da se može koristiti. Ima jedna lijepa zgoda iz njegova života, koja nam govori o njegovoj brizi za druge. Naime jednom je na dar dobio od nekih župljana jastuk i poplun. Odmah zatim darovao ih je jednoj siromašnoj ženi koja je bila okradena, a on je opet spavao kao i ranije, na golu krevetu.

Ovaj je svećenik ubrzo osvojio srca mlađih, jer je s njima razgovarao i o gorućim problemima koji su mučili mlade osobe. Iako je sa samo trideset i osam godina postao biskup Krakowa, nastavio je sa susretima s mlađima, s mlađim supružnicima. Nastavio je, a toga se ne bi odrekao nizaštvo na svijetu, svoju službu u isповjeđaonici. I uskoro je došao onaj dan kada se dogodilo nevjerojatno. Kako je "predvidio" veliki poljski pjesnik Juliusz Slowacki:

"Usred nesloga,
Bog zvoni golemim zvonom,
On otvara prijestolje slavenskom Papi...
Nužna je velika snaga
da se nanovo sagradi Gospodnji svijet;
ta stoga dolazi slavenski Papa
brat naroda..." – Ivan Pavao II.

PIŠE: MILAN GELO

TEŠKO JE BITI ČOVJEK, GOSPODE!

BITI ČOVJEK = POSTAJATI ČOVJEK

Ove riječi poznatog pisca Ive Andrića zvuče teško jer je pisac svjestan da je teško, ali moguće postati čovjekom kakvim nas Bog hoće i želi da budemo. Prema Bibliji i onom u što mi vjerujemo čovjek je stvoren na sliku Božju, on je vrhunac Božjeg stvaranja i on je od svega stvorenoga najsličniji Bogu. Moderni čovjek iako razvijen u svakom smislu riječi, intelektualno, znanstveno, iako je uspio proučiti u mnoge tajne, uviđa svoje ograničenosti i zna da nije toliko moćan kao što misli. Na kraju krajeva, nije sam sebe stvorio, postoji netko tko mu je udahnuo život.

Možemo postaviti pitanje: zašto je uopće teško biti čovjek? Prosječni ljudi, uljuljani u osrednjost života, misle da su ljudi u pravom smislu riječi bez obzira kako žive i čime se bave. Ne ulaze u dublje tajne života u kojima se i naj-

umniji znanstvenici svijeta nespretno pogube. To o njima govori da je njihova tjelesna dimenzija nad duhovnom. Katolik, ako to nije samo na papiru nego i svjedoči svoju vjeru, ne može se zaustaviti na takvom razmišljanju i zadovoljiti tim površnim shvaćanjima. Jedan filozof je rekao: "Biti čovjek znači postajati čovjekom." Ova rečenica, kakogod zvučala, nije besmislena. Naime, dužnost svakog kršćanina je da dadne smisao svom životu, da pokuša učiniti ono što Bog od njega želi i traži. Sveci su bili ljudi koji su u svemu tražili Boga i pokušali ostvariti onaj plan što im je Bog namijenio iako ni oni nisu bili savršeni. Naprotiv, svi smo pozvani na savršenstvo jer smo odraz Božanske ljubavi. Naše čovještvo je upravo u nastojanju da postanemo ljudi. Svaki korak naprijed je nužno i težak.

Naime, mi smo ljudi zarobljeni u svome tijelu. Često iako nam je duh jak, tijelo je slabo. Ko-

liko često li nam je tijelo jače od duha? Pa skoro svaki put kada sagriješimo, iako ne nužno. Mi naprsto ne možemo svojevoljno napustiti svoje tijelo, u tijelu nam živi duh te samo upravo preko ovoga tijela možemo ući u kraljevstvo Božje. Nama je tijelo naprsto naš "brat magarac". Već tu vidimo kako je teško pobijediti tijelo i biti čovjek.

Ako i pobijedimo tijelo, ne znači da smo ljudi. Nitko ne živi sam, izoliran od ostalih. Mi živimo u svijetu, ali ne od svijeta i moramo biti naspram njega. Odnos prema drugima je problem jer ne možemo biti sami, s nekim moramo proživjeti dano nam vrijeme. Mi ih kršćani nazivamo bližnjima. Smatram licemjernim one osobe koje "bližnjim" nazivaju one ljude koje nisu nikad vidjeli ili sreli, a druge strane brata pored sebe ne vide. Vjerljivo je od svega najteže pobijediti sebe i odreći se samoga sebe da bi se služilo bližnjima. Moramo se moći oprijeti svojoj prirodi koja nas stavlja na prvo mjesto i postati međusobno bliski. Sv. Vinko Paulski je jednom zgodom rekao: "Budimo milosrdni prema svima, siromaha utješimo ako možemo, neuka poučimo u ono što treba vjerovati i činiti kako bi se spasio." Mi smo pred Bogom odgovorni za spasenje bližnjega. Bez obzira koliko se mi branili, dana nam je ta odgovornost. Uistinu, tko god želi služiti bližnjemu, mora se ispuniti Kristovim duhom. Bit čovjeka je sloboda i imamo pravo birati pa je na nama što i kako želimo. Jasno vidimo koliko nam naši međuljudski odnosi mogu pomoći, ali i odvući nas od smisla našega postojanja.

Svi ljudi povijesti, kao i mi sada, smještene su u jedno vrijeme i jedan prostor. Čovjek u zajedničkom životu s bližnjima je upućen i u prirodu koju je, kao i nas, stvorio Svevišnji. Čovjek jest dio prirode, iako nije proizvod prirode. Sam čovjek prirodu koja mu je darovana, očovječuje. Možda je tako bilo prije, no sada kako gledamo na prirodu? Siguran sam da se pola svih prirodnih katastrofa ne bi dogodilo da čovjek nije imao izrabljivački odnos prema prirodi. Čovjek, iako misli da mijenja prirodu, mora biti svjestan da i priroda mijenja njega. Priroda nije predmet obrade. Odnos kakav bismo trebali imati prema prirodi je osobito vidljiv kod sv. Franje Asiškoga, koji je na do tada neviđen način gledao svijet oko sebe i dao mu

jednu novu dimenziju. Sigurno je manje bitan odnos prema prirodi od odnosa prema bližnjima no itekako važan.

Vrlo je važno da svatko od nas zna da ga je Bog stvorio besmrtnim i da mi takvi i jesmo. Moramo bit svjesni da, kao što smo sada sposobni misliti o svemu, gledati ljepotu života ili neke biljke, naprsto što postojimo, tako ćemo biti sposobni i za pedeset, sto ili milijun godina i da ćemo postojati za vječnost. Čovječe, Bog želi da samo njega slušaš kao svoga Gospodara, da mu svoj život staviš na raspolaganje i da budеш u potpunosti njegov. Ako si to uspio, neće ti biti problem pobijediti svoje prolazno tijelo, popraviti odnose s braćom i sestrama u Kristu i biti spreman za njih dati svoj život, a i poštovati i voljeti i najmanje zrno prašine i najmanjeg mrava, jer je i to sve Božje, i kroz prizmu toga gledati veličanstvo Stvoritelja. Teško je biti čovjek, ali moguće. Unatoč svemu, nastojimo živjeti onako kako Isus to od nas očekuje jer, budimo svjesni da smo tu samo privremeno i da ćemo se jednog dana vratiti onomu koji nas je kao takve zamislio prije postanka svijeta. Mislimo na to!

PIŠE: FRA VLADIMIR VIDOVIC

DAR POSTOJANJA - *ENS VOLITUM*

FRANJEVAČKI BISER

POSTOJANJE

Postojanje svakoga od nas je realna stvarnost koju je netko htio – *ens volitum* u punom smislu, kao tijelo i kao dušu. Netko je želio moje postojanje, a isto tako mogao je i ne željeti, tj. ne htjeti ga ili htjeti ga na neki drugi način. Moje ja može misliti samoga sebe, ali ne može izmišljati samoga sebe, moje ja stječe spoznaju, ali ne rađa svijest, moje ja neprestano bira, ali ne bira samoga sebe. Taj ja je već stvoren, on je volitum od nekoga tko ga je htio.

BESPLATNI DAR POSTOJANJA

Ako postojim, ako jesam, razlog moga postojanja nije u meni – nego je u onome tko me je htio onda kada još nisam postojao. Dakle, moje postojanje je kontingentno, tj. ne nužno – moglo se dogoditi da me i ne bude. Možemo zaključiti da je moje postojanje dar, onoga koji je mogao i ne pozvati me u život. Narav moga

bića odsjeva narav dara, i logika koja je temelj moga pojavka u vremenu je logika dara. A logika dara je logika bez logike. Logika je znanost proporcije temeljena na načelu dovoljnog razloga. Proporcija logike dara je logika snage ljubavi.

Bitna odrednica dara je besplatnost. Prema tome, ako se osjećam zavisan od onoga koji me pozvao iz mogućnosti u stvarnost, ne mogu ne biti svjestan da postojim zahvaljući drugima – Bogu, roditeljima, društvu, prema kojima je usmjerena moja podređenost, ali i moja zahvala. Oblik zavisnosti može se dvojako tumačiti, kao oblik podređenosti, tj. priznanje vlasti onoga koji me pozvao u život, a time i njegove moći ili je možda s druge strane htio pokazati svoju ljubav prema meni? Franjevački odgovor je ljubav, a ne moć! Moje postojanje je izraz kreativne milosti – ljubavi onoga koji me pozvao u život. I to je bitno! To je jedna posve druga metafizika koja smatra da je pravo lice bitka darivanje. U tome smislu metafiziku bitka slijedi metafizika darivanja, prema kojoj ako sam

ja jedan dar, moj bitak izražava slobodu onoga koji mogao zadržati u sebi i za sebe ono što je želio podijeliti izvan sebe.

ZAHVALNOST I VJEĆNO NEZADOVOLJSTVO

Moje razmišljanje, htjenje i ljubljenje jesu zapravo produžetak onih koji su na mene mislili, koji su me željeli i koji su me ljubili. Po sebi razumljivo nameće nam se stav zahvalnosti. Kome? Prema svima onima koji su zaslužni za našu današnju egzistenciju. Ponajprije zahvalnost ide Bogu, tada našim roditeljima, a na kraju i društvu u cjelini. Sama činjenica da svoje postojanje dugujemo nekome drugome proširuje nam horizonte i otvara mnoga pitanja. U temeljima našega bića utkana je ljubav, darivanje i zahvalnost.

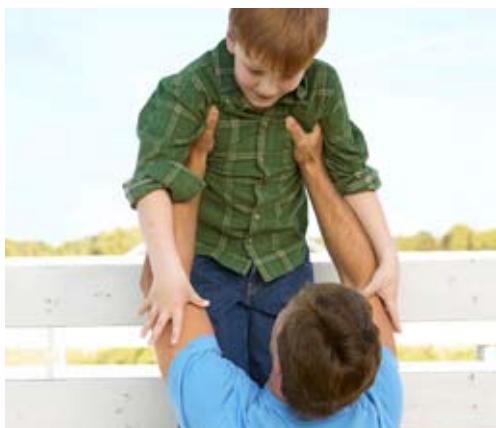
Prihvaćajući činjenicu da je naše postojanje dar, tj. da ja jesam jer me netko htio i želio, može uzrokovati vječno nezadovoljstvo. Volja, taj konstitutivni element našega bića, ne pripada nam u potpunosti. Mi možemo htjeti i željeti bilo što, ali ne možemo htjeti samu volju. Mi sami sebe hoćemo i želimo, ali nismo se mogli htjeti i željeti od početka. Čovjek sve radi, vjeruje i postiže svojom voljom, ipak činjenica je takva da tu volju nije ustanovio sam čovjek i nije odredio da bude takva kakva jest. Kojeg li apsurda? Sve želimo, možemo i činimo po svojoj volji, a nju samu – volju – ne možemo i nismo željeli. Tko je onda stvorio volju? Jedini mogući odgovor je Bog. Volja dolazi od Boga, stoga je samo Bog može zadovoljiti. Volja nema izvora u sebi i zato uvijek teži iznad sebe.

KREATIVNA LJUBAV I SLOBODA

U razmišljanju u kojemu središnje mjesto zauzima stav da postojim zato što je moje postojanje želio netko drugi, u prvi plan izbjiga bit kreativne ljubavi koja dopušta da postoji ukoliko izlazi iz sebe, pa se, objavljuje ostvarujući odnose s drugima. Svaki od nas je svoj ukoliko napušta samoga sebe, izlazi iz sebe i ostvaruje relacije – ne da bi drugoga podložio sebi nego da bi mu razvio i osnažio bitak.

Svako stvorene je jedan dar, jer je izraz slobode, besplatn, u smislu da ga je moglo i ne bili – njegova krhkost je razlog njegove važ-

nosti. Tako smo na izvoru ljepote stvorenja, sa-mih i uvijek u odnosu prema nekomu. Ako su stvorenja različiti oblici slobode, nije li ljudska egzistencija njezin najznačajniji izraz? Nije li povijest mjesto našeg uzdizanja ili naše osude, sažetak odnosa koje smo željeli uspostaviti ili koje smo razorili. Kako shvatiti i živjeti sam ljudski život, ako ne u kreativnoj slobodi, iz dana u dan, podržavajući njezin rast i širenje. Što je Franjo proglašio na asiškom trgu, pred znatiželjnom masom, pred začuđenim pogledom biskupa Guida i njegova oca Petra Bernardonea? Svojim siromaštvo Franjo je upravo htio reći i svjedočiti da nas ništa ne smije zarobiti, ništa zauzeti ili umanjiti naš prostor slobode, budući da smo jedino mi sami njezini gospodari i jedino mi za nju odgovorni. Upravo na taj način franjevac želi obnoviti staru ljepotu stvorenja i dostojanstvo čovjeka.

SUMMA SUMMARUM

Biće kao dar ili “ens volitum” nezaslužene, besplatne ljubavi jest franjevački biser koji trebamo otkriti i ponuditi. Shvaćanje bića kao dara pomaže nam da shvatimo čitav niz odnosa koji nas ne sputavaju i ne obvezuju, naprotiv pomažu nam tkati mrežu zahvalnosti prema onima koji su nas željeli i koji nas žele, sve kao odgovor na činjenicu da smo mi sami stvorenii na milostan način.

U izradi ovoga rada koristio sam se radom "Sko-tistički volontarizam: franjevac iznad neutralnosti bitka" fra Orlanda Todisca, profesora filozofije na Teološkom fakultetu sv. Bonaventure u Rimu.

Sveti samostan u Asisu

PIŠE: FRA ŽELJKO KLARIĆ

MOJ ASIŠKI PRIJATELJ

ŠTO MI JE REKAO SV. FRANJO

Ljetos, po najvećoj vrućini, vozio sam se vlakom prema Asizu, gradiću u zelenoj Umbriji, u srcu Italije. Gradić veličanstven siromaštvom, značajan po tome što je u njemu rođen najveći među najmanjima. Išao sam mu u posjet.

Već je vlak polako ulazio u asišku željezničku postaju kad sam ga ugledao kroz prozor. Niska stasa, nemetljiv, stajao je u jednom kutu, očima tražeći ne bi li me ugledao. Iskочio sam iz vlaka i krenuo prema njemu. Zagrilio me i pozdravio već poznatim asiškim pozdravom "Pace e bene". Nije se puno promijenio od našega zadnjeg susreta: omalen, upalih očiju i duboka pogleda, bos. Kao rođenog Asižanina zamolio sam ga da me provede serafskim putovima. Zaputili smo se prema crkvici svetoga

Damjana. Koračajući utabanim prečacem, prolazili smo uzduž širokih žitnih polja asiške ravnice. Došavši do crkvice, skroz se raznježio sjetivši se svoga poslijeratnog povratka kući. Sjetio se kako je, slobodan od svakoga tereta i potaknut Duhom, ovdje ušao u napuštenu crkvu kako bi molio. Očima uperenim u nebo reče mi: "Ušao sam u ruševnu crkvu i vidio neoštetećeno raspelo pred koje sam kleknuo." Šutke sam slušao, a on je nastavio: "U jednom trenutku slika Raspetoga mi je počela govoriti prozvavši me mojim

imenom: "Franjo, idi, popravi moju kuću, koja se kako vidiš rušil!" Kaže mi da se od toga dana, još pod dojmom tajnovitoga susreta, obvezao na poslušnost i da je od tada cijeli svoj život usmjerio prema ovome pozivu. Nisam razumio sve o čemu je govorio, nisam ni tražio dodatno objašnjenje. Pustio sam da ostane pokriveno velom tišine.

U priči s njim divio sam se kako je sve nazivao braćom i sestrama. Bio je univerzalni brat. Svemu se divio i svime stvorenim je nazivao svojom braćom... i sunce, i mjesec, zemlju, vodu i zrak i ptice koje su po njemu letjele. Brat bolesnima i zdravima, radosnima i žalosnima... jednostavno svima. Stekao sam dojam da je Franjo blizu stvorenjima, ali još bliži Stvoritelju. Kao da u jednom trenutku komunicira sa svim stvorenjima, a u drugom već sa Stvoriteljem. Svojim životom pokazao je onu mističnu vezu između neba i zemlje.

Zatim mi je počeo pričati o svome ocu, s kojim je nedugo prije našeg susreta imao problema, te kako sada svojim ocem naziva samo Oca nebeskoga. "Zanimljivo," uzdahnuo sam, "a što je s onim Poštuj oca i majku?" Smirenio je uzvratio: "Poštujem svoga oca više nego što on može shvatiti. Zaista, u rat sam išao radi njegova ugleda i časti, a tek kasnije sam shvatio da se borim na krivoj strani."

To se zapravo dalo naslutiti i po njegovoj odjeći. Iako iz bogataške obitelji, nije imao plemičkoga odijela, viteškog mača, a ni sluge koji bi mu inače pomogao da sjaje sa konja kojeg nije imao. Kaže mi da je bio u ratu protiv Perugije, da je iskusio pobjede i uspone, ali na kraju i bijedu zatvora. Priča kako se po povratku počeo više brinuti o potrebnima i kako je poljubio gubavca i kako je... počela prava oluja.

Dolazak u Rivortortu mu je prizvao u sjećanje trenutak kad mu se ovdje pridružila nekolika mladića spremnih odgovoriti na Božji poziv slijedeći njegov primjer. Kao prvi – Bernard, Franjin priatelj i kasnije veliki propovjednik, zatim Petar i Egidije, pa Silvestar, prvi svećenik među njima, zatim Leon i mnogi drugi. Bio je to samo početak onoga čemu se ni sam nije nadao. Kaže: "Bog mi je dao braću." Stekao sam dojam da ga je uistinu bilo lako slijediti. Kuda god je prolazio, naviještao je Kraljevstvo Božje

ne služeći se vještinom ljudske mudrosti nego snagom i poticajem Duha Svetoga. Kaže mi: "Nije bila rijetkost u ono vrijeme biti siromašan, stalež je ionako bio podijeljen. Čak ni prosjački redovi nisu bila novost, ali rijetki su bili hrabri otići Svetom Ocu i ponizno priznati poslušnost Svetoj Rimskoj Crkvi." Tada sam shvatio da je ovdje, u Rivortortu, na plodnoj asiškoj ravnici, počelo klijati sjeme franjevaštva koje je sam Gospodin zasadio na svojoj njivi. Ovdje je počela povijest Franjevačkog reda koja traje još i danas.

Videći da je počeo rasti broj njegove braće i da je nastamba u Rivortortu postala tijesna, Franjo je odlučio sa svojom braćom preseliti u crkvicu sv. Marije Andeoske, u takozvanu Porcijunkulu, prema kojoj smo upravo išli. Došavši pred vrata crkve, predložio mi je da zajedno zapjevamo *Magnificat*. Nakon pozdrava Mariji, sjeo je u klupu ispred mene i zamišljeno gledao u sliku Bezgrešne. Razmišljao sam kako je zaista velika stvar staviti Mariju kao zaštitnicu Reda. Nju je smatrao majkom svakoga duhovnog zvanja, majkom svih onih "da" koji se odluče slijediti stope njezina sina. Osim toga, u molitvi s njime primjetio sam kako najljepše molitve idu baš njoj; uzdizao joj je svoje najveće hvalospjeve i pridavao veliku naklonost. Porcijunkula je po njegovoj želji ostala baština i ogledalo cijelog Reda; htio je da bude "kao svjećnjak koji stoji na tronu Gospodnjem".

Izišavši iz crkve, krenuli smo prema gradu. Sunce je već polako zalazilo, a i bio sam umoran. Napješaćio sam se! Ipak, bio sam zadovoljan. Nismo obišli sve, ali sam puno naučio. Sretan sam što slijedim svojeg suputnika, prijatelja i brata! Mogu reći: "Upoznao sam svetoga Franju!" ■

LJUBAV PREMA VJERI

ODGOJ KOJI TREBAMO

Svaki čovjek ima pravo izabrati sebi vjeru i iz te vjere Boga.

Neki se opredjeljuju za kršćans-tvo, neki za hinduizam ili nešto tre-će.

Ljubav prema svojoj vjeri treba izgrađivati i njegovati, a tuđu vjeru treba poštovati.

Kakav bi svijet bio bez ljubavi? Nikakav!

Ne bi bilo muško-ženskih odnosa, brako-va, ljubavi prema vlastitoj djeci, svijet jedno-stavno ne bi tako mogao živjeti, ali ni opstati. Tako isto je i sa ljubavi prema vjeri. Vjera nam stavlja neke zapovijedi po kojima bismo trebali živjeti. Bog nam je dao preko Mojsija 10 zapo-vijedi koje bismo trebali vršiti ovdje na zemljji, pa kada nas iznenadi sestrica smrt da nam du-ša odmah ide k Bogu i da ga gledamo čistim sr-cem i čistim očima, da budemo dostojni biti s Bogom u njegovu Kraljevstvu nebeskom. Bog nam daje ovdje na zemlji mnogo pokušaja za oproštenje, a mi bismo to trebali iskoristiti jer

ako nas preduhitri sestrica smrt, onda je kas-no, jer na Božjem sudu nema više pokušaja.

Roditelji bi trebali svojoj djeci pričati o vje-ri, Bogu, molitvi, Isusu.

Trebali bi ih voditi na nedeljne svete mise. Zašto? Zato jer su roditelji na krštenju posje-dočili i dali riječ da će ih odgajati u vjeri, a ku-movi su to potvrdili. Zato jer su dali riječ i obe-ćali Bogu, a ne svećeniku koji je krstio dijete.

To dijete koje je kršteno i odgajano u kato-ličkoj obitelji, kada poraste, samo će ići na sve-tu misu. Neće ga mama, tata, baka tjerati. A i to dijete, koje je odgajano u finoj, pristojnoj kato-ličkoj obitelji, sigurno neće stvarati probleme ponajprije sebi, a potom i ostalima. Možda mu se probudi želja da i on bude za vrijeme mise na oltaru, pokraj svećenika, možda se onda odluči postati ministrant. No Bog ne zove bilo koga, nego posebne i određene osobe da mu služe. To dijete možda odluči krenuti Kristovim stopama i poželi postati svećenik. Ako to dijete koje je bilo ministrant ne odluči postati svećenik, nego odluči stvoriti i osnovati svoju obitelj, ono će svoju obitelj odgajati onako kako je i njegova obitelj njega odgajala.

Tako bismo i mi trebali odgajati svoju mla-dež, jer kako mi odgojimo njih, tako će oni isto odgojiti svoju mladež. Vidimo i sami kamo je krenuo ovaj svijet, požurimo i primimo uzde i usporimo malo, učinimo nešto prije nego li ova nadolazeća mladež posve okrene leđa Bogu. Mi smo ti koji možemo mlade potaknuti da slobod-no uđu u crkvu jer tamo nitko ne grize nego daje samo lagani opuštajući mir. Ne zaboravite! Djeca uče od starijih i mi bismo im trebali po-kazati primjer i usmjeriti ih na pravi put, put prema Kristu, vječnomu Spasitelju. Moja ljubav prema mojoj katoličkoj vjeri je velika i odlučio sam svoju vjeru živjeti jer je sam Bog to htio od mene.

PIŠE: KARLO VIDMAR

DANAS ŽELIM UČINITI NEŠTO DOBRO

MJERILO ČOVJEKOVE MUDROSTI JE U TOME
KAKO RASPOLAŽE SVOJIM VREMENOM

Gotovo smo pri kraju još jedne godine. Vrijeme je to kada svatko pomalo zbraja svoje uspjehe, ali i razmišlja o svojim neuspjesima. Jedan takav "kraj" podrazumijeva i neku vrstu "ispita savjesti" u učinjenome.

Mogao sam nešto učiniti bolje, više se potruditi, dati sve od sebe, ali nisam. Zašto? Ne znam.

Vrijeme je nepovratno prošlo. Kaže se da ne valja plakati nad prolivenim mlijekom, ali uvidjeti da smo pogriješili ili rekli nešto zbog čega nam je poslije bilo žao već je pola uspjeha.

Na putu smo da naša razmišljanja, naše nedoumice i strahove započnemo rješavati.

Nije dobro da se uvučemo u ljušturu i poput robota obavljamo svoje dnevne zadaće.

Važno je da ono što nosimo u srcu pokažemo, da pomognemo onima kojima je naša pomoći dobro došla. Lijepo je s nekim osamljenim

starčićem popričati, pošaliti se i unijeti toplinu u njegovu dušu. Lijepo je poslušati prijatelja i njegove poteškoće.

Čovjek treba naučiti upravljati vremenom. Mora naučiti korisno iskoristiti svoje vrijeme. Kada shvati kako upravljati vremenom, do izražaja će doći njegova mudrost i kreativnost. Tada će činiti i ono što je mislio da nikad neće uspjeti učiniti.

Vrijeme je dragocjeno i valja ga svakodnevno dobro iskoristiti jer ne znamo hoćemo li se sutra probuditi. Ako se ne probudimo, hoćemo li se upitati jesmo li dali sve od sebe? Je li teško sjesti i mirno razmislit o sutrašnjem danu? "Ma da, sutra ću učiniti nešto zbog čega ću se osjećati sretno, a ne izgubiti dan samo tako!" Ne trebamo dopustiti da nas svakodnevica protoga, nego se snažno boriti protiv nje.

Carpe diem!

FACEBOOK

U DIGITALNI SVIJET UNOSITI SVJEDOČANSTVO SVOJE VJERE

Ti nemaš fejs? Molim! Kakve su ono poruke na tvom statusu zadnjih dana? Što tebe muči, čovječe? Jesi li vidjela koliko imam prijatelja na fejsu? Jesi li upload-ao nove fotke sa svoga ljetovanja? Nisam stigao, ali imam namjeru! Je si li vidjela novi video clip koji sam stavila sa fejs o ludom vikendu?

Čekaj! Čekaj! Polako malo!

Kakve su to riječi, ništa ne razumijem?! Fejs, status, prijatelji, uploadati, video clip? O čemu se tu zapravo radi?

Dobro došli u globalni svijet interaktivne komunikacije, u novi vrli svijet koji briše sve granice i prepreke u komunikaciji. Dobro došli u svijet društvene mreže, svijet Facebook-a, ili popularnije rečeno Fejsa!

ŠTO JE FACEBOOK?

Facebook je internetska društvena mreža pokrenuta 2004. godine i bila je namijenjena prvenstveno studentima s Harvarda. Društvene ili socijalne mreže (eng. social networking) usredotočuju se na izgradnju online zajednica ljudi koji dijele interesu i/ili aktivnosti, ili koji su zainteresirani za istraživanje interesa i aktivnosti drugih ljudi.

Stekavši iznimnu popularnost, servis se ubrzo proširio na Stanford, Columbia, Yale te druga sveučilišta i škole, a ubrzo i na cijeli svijet. Prema riječima osnivača Marka Zuckerberga, Facebook je zamišljen tako da se putem

interneta povežu oni ljudi koji se već poznaju u stvarnom životu, za razliku od sličnih web servisa za upoznavanje. Najpopularnija društvena mreža danas broji više od 300 milijuna korisnika. U Hrvatskoj broj korisnika popeo se na više od 70 000 tisuća.

PRISTUP FACEBOOK-U

Otvoriti svoj profil na Facebook-u može svatko tko ima e-mail adresu. Dovoljno je otići na stranicu www.facebook.com i slijediti upute, tamo se traži da unesete svoju e-mail adresu i zaporku, koju morate zapamtiti jer ćete pomoći nje svaki slijedeći put pristupati svome profilu – na Facebook-u. U samom profilu mora biti napisano nekoliko osobnih podataka bez kojih uopće ne možete postati član ovog virtualnog svijeta.

AKTIVNOSTI

Sada kada ste pristupili Facebook-u možete se upustiti u avanturu istraživanja nepreglednog prostranstva i mogućnosti koje vam ova društvena mreža pruža. Svakako će vam biti najzanimljivije ostvarivati kontakte sa brojnim ljudima, uskoro će vam početi stizati brojni zahtjevi za prijateljstvom ili friends request – bit ćete zatrpani brojnim zahtjevima, znanih i ne znanih ljudi koji će htjeti biti prijatelji sa vama preko Facebook-a, a u stvarnosti se možda i ne poznajete.

RAZMJENA FOTOGRAFIJA

Facebook je jedno veliko skladište fotografija raznih ljudi iz cijelog svijeta što navodi na pomisao da se među tim slikama "provuče" i puno toga što nije dozvoljeno. Preko Facebook-a možete razmjenjivati fotografije i video

materijale sa ljudima kojima to dozvolite, napominjem da prilikom svakog postavljanja fotografija vi odlučujete tko će to sve moći vidjeti, samo vaši prijatelji, svi ljudi koji žele ili prijatelji vaših prijatelja.

DOPISIVANJE, MARKETING I OSTALO

Također Facebook portal nudi mogućnost i dopisivanja sa svim prijateljima. Ono se može ostvariti na dvostruki način – prvi je on – line, dakle dopisivanje izravno sa svojim fejs prijateljem ili dopisivanje preko poruka, slično kao e-mail. Portal služi i kao prostor za oglašavanje i često se “sa strane” mogu naći oglasi i ponude koje nisu pogodne zato što se Facebook-om služi i velik broj maloljetnika.

Facebook nudi veliki broj različitih mogućnosti za razonodu i zabavu, primjerice, možete sastaviti različite osobne liste svari koje volite, popisi filmova, pjesama albuma, nadalje tu su različiti kvizovi iz svih područja ljudskog djelovanja – koje naravno sastavljate sami i pozivate svoje prijatelje da ih rješavaju. Na Facebook-u vidite i kada su rođendani vaših prijatelja.

Postoji mogućnost osnivanja različitih grupa, različitog karaktera, svrhe i namjene u kojima možete propagirati određene ideje. Najpopularnije grupe su humanitarno-karitativnog karaktera kojima se vrlo konkretno može pomoći ljudima u nevolji i potrebi. Nadalje, također su vrlo aktivne i duhovne grupe u kojima se poziva ljudi na molitvu na određenu nakanu ili se odašilju konkretnе evanđeoske poruke.

ZAHTEV ZA PRIJATELJSTVOM – FRIEND REQUEST

Već smo u uvodnom dijelu, spominjali prijateljstvo kao nezaobilazan termin kada je riječ o Facebook-u. Pojam prijateljstva dobio je novo značenje, pogotovo u rječniku digitalnih društvenih mreža, a nezaobilazan je u terminologiji

Facebook-a. Taj je pojam jedan od najuzvišenijih stečevina ljudske kulture. U našim prijateljstvima, i po njima, rastemo i razvijamo se kao ljudi. Upravo se zato pravo prijateljstvo oduvijek smatralo jednim od najvećih bogatstava kojima čovjek uopće može raspolagati. Stoga treba paziti da se ne banalizira pojam i iskustvo prijateljstva. Bilo bi žalosno ako bi naša želja za održavanjem i produbljivanjem prijateljstava on-line bila na štetu raspoloživosti za obitelj, za bližnje i za one koje susrećemo svakoga dana, na radnome mjestu, u školi i slobodnom vremenu. Kada, naime, želja za virtualnim vezivanjem postane opsesivna, to ima za posljedicu da se osoba izolira, prekidajući stvarne socijalne interakcije.

CRKVA I FACEBOOK

Iako pojedini kritičari crkvene stvarnosti, možda i s pravom, spočitavaju zatvorenost u smislu medijskog (ne)komuniciranja, ipak se mora priznati da Crkva vrlo zainteresirano prati i prosuđuje svekoliku medijsku sliku kako na općem tako i na nacionalnom planu pojedinih Crkava te u skladu s time odašilje svoje poruke cjelokupnom društvu. Svake godine Sveti Otac u povodu Svjetskog dana sredstava društvenog priopćavanja objavi svoju poruku u kojoj promišlja o sredstvima društvene komunikacije. Pavao VI. bio je prvi papa koji 1967. godine u duhu Drugog vatikanskog sabora objavio svoju poruku na temu medija. Od tada pa sve do današnjih dana redovito se objavljuju poruke o sredstvima društvenog priopćavanja. Analizom naslova tema poruka od 1967. do 2010. godine možemo reći da je Crkva uvek bila aktualna u svojim porukama. Intenzivno prati i promišlja o svim suvremenim tokovima i kretanjima društvene komunikacije. Tako je u početku svoju pažnju usmjeravla preko tiska, radija, televizije, filma do suvremenih sredstava informatičkog doba kao što su kompjuter, internet, mobitel i drugi različiti oblici digitalnog komuniciranja. U svim porukama Crkva nastoji razumjeti potrebe suvremennog čovjeka, ali isto tako i upozorava na eventualne negativnosti i moguće zloupotrebe sredstava društvenog priopćavanja. Također, briga Crkve je i zaštita obitelji, pogotovo djece i mladih kao

najistaknutijih konzumenata novih sredstava u digitalnom svijetu današnjice.

NOVE TEHNOLOGIJE PRAVI SU DAR ZA ČOVJEČANSTVO

Popularnost među korisnicima novih oblika komunikacije ne bi nas trebala iznenaditi, jer one odgovaraju na temeljnu težnju ljudi da jedni s drugima uspostave odnos. Težnja za komuniciranjem i prijateljstvom utkana je u samu bit naše naravi. Kada osjećamo potrebu približiti se drugim osobama, kada ih želimo bolje upoznati ili pak želimo da drugi nas upoznaju, odgovaramo na Božji poziv – poziv koji je utisnut u našu narav bića stvorenih na sliku i priliku Boga, Boga komunikacije i zajedništva. Život nije puko izmjenjivanje događaja i iskustava: to je prije traženje istine, dobra i ljepote.

TAMNA STRANA FACEBOOK-A

Doista, Facebook kao medij došao je vrlo hrabro na tržište društvenih medija i za po-

četak ne iznenađuje bitan detalj o njegovom programeru, koji je po struci psiholog. Uvijek se postavlja pitanje kako je jedan mladi čovjek, poput Marka Zuckerberga, uspio u tako kratkom vremenu ostvariti vrhunske rezultate profita i medijskog prostora? Naravno, odgovor leži u strateškom planiranju godinama, ali uz izdašnu pomoć svih onih kojima je projekt bio prikazan dok su svi prepoznali svoje materijalne koristi! Facebook kao takav nije projekt pojedinca već isplanirani medij od strane cijelogloba lobija kompanija. Ne smijemo se ne pitati: Koji je cilj takvog medija u korijenu, je li novac ili dobrobit društva koje izgrađuje? Stručnjaci na tom području, poraznim rezultatima o antisocijalnim učincima Facebooka, tvrde kako je neizbjegljiva ovisnost pogotovo kod mlađih. Sramotna je činjenica reklamnog prostora koji najviše zauzima pornografska industrija vješto skrivena u kutke portala. Naravno, takav materijal odmah postaje primamljiv onima koji su najranjiviji zbog neznanja i znatiželje. Dragi roditelji, koliko ste upoznati sa sadržajem računala vaše djece? Djeca nikako ne bi smjela

sama istraživati internetom, a pogotovo ne bi smjela imati vlastite profile sa slikama i osnovnim podacima na tako širokom polju razmjene informacija. Facebook, ako je i napravljen s namjerom da služi čovjeku, često biva zloupotrijebljen. Kako kritika ne bi bila smo negativna, postoje i određene pozitivne strane Facebook-a, kao npr. besplatno dopisivanje s osobama diljem svijeta, pronalazak osoba koje nismo dugo vidjeli itd. Često se spominje kako ima dosta mlađih koji se liječe jer su ovisni o Facebooku.

FACEBOOK – SREDSTVO EVANGELIZACIJE

Od trojice autora ovoga teksta, dvojica koriste Facebook u svome svakodnevnom životu. Facebook sam otvorio kako bih bio povezan sa prijateljima s kojima sam i inače u kontaktu, samo se zbog današnjeg užurbanog načina života ne mogu s njima češće viđati – riječi su jednoga od frata na Facebook-u. Ne mali broj članova naše Provincije koristi Facebook u svome radu. Gledajući njihove profile dolazimo do zaključka kako nekolicina njih Facebook koristi u skladu sa svojim franjevačkim opredjeljenjem, ali isto tako mogu se prepoznati i neke ne baš tako lijepo strane facebook-a na profilima pojedinih članova naše zajednice! Postavlja se pitanje kakve se onda poruke šalju s takvim sadržajima?! Mogu posvjedočiti iz osobnog iskustva da me mnogo ljudi, vidjevši u habitu na Face-u, pitalo za neki savjet ili za pomoć u njihovom životu. Tako da se može govoriti i o jednoj dimenziji duhovne pomoći on-line, ljudima kojima je hitno potrebna takva pomoć – otkrio nam je jedan član naše Provincije koji koristi Facebook.

Ovdje navodimo primjer Svete Stolice koja je otvorila svoj profil na društvenoj mreži Facebook pod nazivom Pope2you na adresi <http://apps.facebook.com/pope2you/>. Na papinom profilu mogu se pronaći fotografije Benedikta XVI., kao i njegove riječi nade i mira koje se mogu dijeliti s prijateljima na Facebook-u. Također se mogu poslati virtualne razglednice s papinom slikom i širiti prijateljstvo s papom te postati Kristov svjedok u svijetu putem web-a.

Svakako, pojavljivanje svećenika, redovnika ili bogoslova u jednoj takvoj raširenoj društvenoj mreži predstavlja veliki izazov za sve nas.

S jedne strane ne može se negirati utjecaj koji Facebook ima na današnjeg čovjeka – pogotovo mlade, ali isto tako može se postaviti pitanje i o uputnosti izlaganja sebe na takvoj vjetrometini. Ipak ne koristiti Facebook kao sredstvo u svrhu promicanja evanđeoske poruke bio bi potpuni promašaj. Bitno je znati kako i na koji način ispravno koristiti to novo oruđe.

FACEBOOK U BROJKAMA

Više od 300 milijuna aktivnih korisnika.
50% aktivnih korisnika prijavljuje se na Facebook svaki dan.

Najviše korisnika ima 35 godina i više.

Prosječni korisnik ima 130 prijatelja na svome Facebooku profilu.

Više od 8 milijarda minuta je potrošeno na Facebook svaki dan (u svijetu).

Više od 45 milijuna ažuriranja statusa svaki dan.

Više od 10 milijuna korisnika postanu obožavatelji različitih stranica svaki dan.

Više od 2 milijarde fotografije postavi se na Facebooku svaki mjesec.

Više od 14 milijuna video materijala učita se svaki mjesec.

Više od 2 milijarde različitih sadržaja (web-linkovi, vijesti, blog, bilješke, fotografije, itd.) postavi se svaki tjedan.

Više od 3 milijuna događaja registrira se svaki mjesec.

Više od 45 milijuna različitih aktivnih korišničkih grupa.

Izvor: <http://www.facebook.com/press/info.php?statistics>

KRONIKA A.D. 2009.

SIJEČANJ

1. – 5. – Novaci sudjelovali u blagoslovu kuća.

6. – Bogoslovi u Zagrebu organizirali tomboalu za samostansku zajednicu, a novaci u Cresu za ministrante.

7. – 10. – U sjemeništu u Zagrebu održan susret i duhovne vježbe za ministrante (voditelji: fra Antun Gašparić, fra Nikola Degač i Josip Ivanović); fra Vladimir Vidović doveo je ministrante sa Cresa.

26. – 30. – Teološko-pastoralni tjedan na Šalati.

VELJAČA

1. – Započeo zimski ispitni rok na KBF-u.

2. – Novaci sudjelovali na susretu sa biskupom Valterom Županom povodom dana posvećenog života.

9. – 15. – Fra Ljudevit Maračić održao niz predavanja o franjevačkoj povijesti, kulturi i umjetnosti novacima na Cresu.

25. – Duhovna obnova u župi sv. Antuna Padovanskog prilikom dolaska križa sv. Damjana.

27. – Otac provincial Đuro Hontić bio u konskoj vizitaciji u klerikatu i razgovarao sa svim klericima.

OŽUJAK

13. – 15. – Novaci dočekali križ sv. Damjana u Cresu i organizirali prigodan program.

15. – 18. – Bogoslovi s magistrom bili u Friburgu na dogovoru oko Međunarodnog susreta mladih u Asizu.

17. – Započeli utorci sv. Antunu u čast.

19. – Četvorica naše braće: sjemeništarac Josip Ivanović, fra Josip Petonjić, fra Josip Bla-

Križ sv. Damjana u Cresu

žević i fra Josip Priselac obilježili svoj imendant. Večernja proslava održana je u prostorijama sjemeništa uz slastice iz Švicarske i slavonske specijalitete.

18. – Novaci sudjelovali na jednodnevnoj duhovnoj obnovi župe Cres koju je predvodio vlč. Zlatko Sudac.

19. – 20. – Otac provincial fra Đuro Hontić imao vizitaciju u samostanu i Novicijatu na Cresu.

21. – Zajednička duhovna obnova bogoslova i sjemeništaraca u samostanu sv. Antuna Padovanskoga u Sisku.

21. – 30. – Magistri sjemeništaraca i bogoslova hodočastili putovima sv. Pavla u Grčku i Tursku.

30. – Izlet maturanata u “Grad na Dunavu” – Vukovar.

TRAVANJ

9. – 19. – Sjemeništari bili na uskrsnom ferju.

13. – Novaci svečano otvorili sezonu kupanja na Cresu.

14./15. – Svibnja završetak redovne nastave za maturante NKG-a, odnosno za našega maturanta Josipa Ivanovića. Proslava "Te Deum" na Šalati u crkvi Presvetog Srca Isusova.

15. – 19. – Bogoslovi i novaci s magistrima sudjelovali na međunarodnom "Kapitulu na rogožinama" prigodom 800. godišnjice proslave osnutka Reda.

SVIBANJ

– Novaci predmolili svibanske pobožnosti BDM.

15. – 17. – Održan III. dani otvorenih vrata klerikata na kojem je sudjelovalo 11 mladića; tema je bio sv. Franjo.

17. – Prijenos mise iz crkve sv. Antuna Padovanskog na Svetom Duhu, asistirali sjemeništari i bogoslovi.

20. – Proslava franjevačke karizme u Krku na kojoj su sudjelovale sve franjevačke zajednice koje djeluju u Krčkoj biskupiji.

22. – 24. – Susret redovničkih sjemeništara u Zagrebu, organizirala Hrvatska provincija sv. Leopolda Mandića.

24. – 28. – Fra Ljudevit održao predavanja novacima o FSR-u.

29. – 31. – Bogoslovi s magistrom i grupom župljana župe sv. Antun Padovanskoga održali prve franjevačke duhovne vježbe; sudjelovalo je tridesetak vjernika.

LIPANJ

4. – 5. – Novaci sudjelovali na proslavi 1700. obljetnice mučeništva sv. Kvirina, zaštitnika krčke biskupije; euharistijsko slavlje predslavio papinski delegat kardinal Josip Bozanić.

8. – Završena proslava stote obljetnice ponovnog osamostaljenja "Posljednjih 100 godina".

9. – Fra Filip i fra Matko s magistrom išli na sprovod fra Marka Planinića, a fra Vladimir, fra Stjepan i fra Marko s gvardijanom organizirali svečano otvorenje cresačkoga samostanskog muzeja.

13. – Proslava svetkovine sv. Antuna na Svetom Duhu, aktivno sudjelovali bogoslovi i sjemeništari; završetak školske godine na Šalati.

20. – Naš sjemeništara Josip Ivanović maturirao, zajednički se proslavilo u samostanskoj zajednici na Svetom Duhu.

29. – Ispit volje za novake pred polaganje zavjeta; ispit proveo provincial uz svjedoček fra Ferdinanda i fra Zdravka.

Novaci u Krku

SRPANJ

1. – 7. – Fra Marko Jurić otišao u Zagreb na prijemni ispit, koji je uspješno i položio. zajedno s njime išli su još i naši postulant Josip Ivanić, Dinko Poljak i Milan Gelo. Svi su uspješno položili prijemni ispit.

1. – 31. – Novaci dočekivali goste koji su ljetovali u samostanu. Bilo je dosta naših fratara s kojima smo imali priliku bolje se upoznati. U posebno lijepo sjećanju ostao je fra Paško Mandurić iz Wurzburga.

11. – 12. – Organiziran zajednički izlet bogoslova i postulanata u Aqualand i Padovu. U Padovi su ostali fra Nikola Degač i fra Josip Pettonjić na učenju jezika, a postulant Josip Ivanić im se pridružio 15. srpnja.

27. – Fra Mario Šagolj otpotovao na godišnji u Australiju.

Fra Mario (ovaj desno)

KOLOVOZ

11. – 14. – Novaci i fra Josip Blažević sudjelovali na tečaju metodologije na Cresu.

14. – Hodočašće župe Cres na San Salvador, novaci sudjelovali s ministrantima.

RUJAN

1. – 5. – Duhovne vježbe na Cresu pred zavjetne. Uz novake su sudjelovali bogoslovi i postulanti. Duhovne vježbe imao je fra Bernardin Filinić, dobar prijatelj našega FSB-ea.

6. – Četvorica novaka: fra Stjepan Brčina, fra Vladimir Vidović, fra Marko Jurić i fra Filip Pušić položili su svoje prve zavjete u ruke oca provincijala Đure Hontića.

28. – Okupila se klerikatska zajednica u Zagrebu što se proslavilo zajedničkom večerom u "Oro-goru".

29. – Klerici i postulanti sudjelovali na svečanoj proslavi Dana Provincije u Visu.

Na godišnjem susretu s braćom iz Slovenije

LISTOPAD

1. – Na svekoliku radost klerika i postulanta započela predavanja na KBF-u u Zagrebu.

8. – Za 120 učenika NKG-a na Šalati, klerici i postulanti u zajedništvu s magistrom održali duhovnu obnovu.

19. – Četvorica novih klerika koji su stigli iz novicijata primili službu lektora.

24. – U Kopačkom ritu, Vukovaru i Vinkovcima održan susret hrvatskih i slovenskih bogoslova.

29. – Klerici i postulanti s svojim magistrom bili na Šalati na predstavljanju knjige don Ante Bakovića "Batinama do oltara".

STUDENI

10. – Proslavljen 40. rođendan magistra sječeništara fra Ivana Bradarića.

Mladiće, srednjoškolce i studente,
koji razmišljaju o duhovnom pozivu,
ili žele izbližega upoznati franjevački način života,
ili se tek na nekoliko dana povući iz svijeta
kako bi se duhovno obnovili,
pozivamo na

V. DANE OTVORENIH VRATA KLERIKATA

KADA?

OD 14. DO 16. SVIBNJA 2010.

GDJE?

u klerikatu franjevaca konventualaca, Sveti Duh 31, Zagreb

INFO:

Fra Josip Blažević
tel. 01/3909-211, mob. 091/158-2006
mail: job@ofmconv.hr

MOLITVA ZA DUHOVNA ZVANJA

(IVAN PAVAO II.)

*Gospodine Isuse,
podaj puninu svoga života,
svim osobama koje su tebi posvećene,
posvećene službi Crkve,
neka budu radosne u svome darivanju,
neumorne u svom služenju,
velikodušne u svojoj žrtvi
i njihov primjer
neka otvara druga srca
da poslušaju i slijede tvoj poziv.*

*Gospodine Isuse,
podaj puninu svoga života
svim ljudima,
naročito mladićima i djevojkama
koje pozivaš u svoju službu.
Prosvijetli ih kod izbora,
podrži ih u vjernosti,
učini da budu hrabri
i spremni darovati svoj život
po tvom primjeru,
da bi drugi
imali život.*